

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI MAASEUDUN HANKETOIMINNAN TUKEMISESTA RAHOITUSKAUDELLA 2023—2027

Pääasiallinen sisältö

Valtioneuvoston asetuksella ehdotetaan säädettävän tarkemmin maaseudun hanketoiminnan tukemisesta rahoituskaudella 2023—2027.

Asetuksen ehdotetaan tulevan voimaan 6.4.2023.

1. Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Uusi yhteisen maatalouspolitiikan rahoituskausi käynnistyi 1.1.2023. Maaseudun kehittämistuista säädetään kansallisesti maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023—2027 annetulla lailla (1325/2022) (*kehittämistukilaki*), joka tuli voimaan 1.1.2023.

Keskeisimpiä kehittämistukia koskevia Euroopan unionin säädöksiä ovat 1) jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maaloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2021/2115 (*suunnitelma-asetus*), 2) yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta sekä neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2021/2116 (*horisontaaliasetus*) ja toimintaryhmien osalta 3) Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1060/2021 (*yleisasetus*) sekä niiden nojalla annetut komission asetukset. Tiedotusvelvollisuudesta on säädetty komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2022/129, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115 mukaisista öljysiemeniä, puuvillaa ja viiniyttämisen sivutuotteita koskevia interventiotyyppejä sekä unionin tukeen ja YMP:n strategiasuunnitelmiin liittyviä tiedotus-, julkisuus- ja näkyvyysvaatimuksia koskevista säännöistä.

Komissio on hyväksynyt 31.8.2022 Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman rahoituskaudelle 2023—2027. Strategiasuunnitelmissa on kuvattu yksityiskohtaisesti nyt annettavaan asetukseen sisältyvien hanketukien ehdot, hyväksyttävät kustannukset ja tukitasot.

Kehittämistukilaissa säädetään kansallisesti Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston tuella Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman maaseudun kehittämistoimenpiteistä rahoituskaudella 2023—2027. Kehittämistukilaissa

säädetään strategiasuunnitelman mukaisesti myönnettävästä rahoituksesta maaseudun yritys- ja hanketoimintaan. Lain 4 luvussa säädetään kehittämishanketuen edellytyksistä. Lisäksi lain 59 §:ssä säädetään paikallisen kehittämisstrategian valmistelutuesta. Tuettava toiminta ja toimenpiteet eivät olennaisesti eroa kumotusta laista, mutta laissa on huomioitu muutokset uudelle rahoituskaudelle. Kehittämishankkeiden uusia teemoja ovat muun muassa älykkäät kylät ja viljelijäryhmien hankkeet. Ympäristö- ja ilmastoteemat korostuvat hankerahoituksessa aikaisempaa enemmän sekä innovaatiot, digitalisaatio, turvallisuuden ja varautumisen edistäminen.

Kehittämistukilaissa on laajat valtuudet antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä tukijärjestelmän toimeenpanosta. Osittain nämä valtuudet ovat päällekkäisiä.

Kehittämistukilain 9 §:n 3 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kustannusten kohtuullisuuden arvioinnista. Kehittämistukilain 10 §:n 1 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä tuettavaa toimenpidettä koskevasta hankesuunnitelmasta. Lisäksi 10 §:n 2 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, miten rakentamisinvestoinnin toimivuuden, tarkoituksenmukaisuuden ja ympäristöön sopivuuden on käytävä rakentamista koskevasta suunnitelmasta ilmi.

Kehittämistukilain 11 §:n 3 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset eri toimenpiteisiin myönnettävän tuen tasosta ja enimmäismäärästä Euroopan unionin lainsäädännön ja valtion talousarvion tai maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelman asettamissa rajoissa sekä tuen vähimmäismäärästä. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkemmat säännökset yksityisestä rahoituksesta. Kehittämistukilain 12 §:n 3 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset kustannusmalleista ja niiden käyttökohteista.

Kehittämistukilain 13 §:n 3 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset Euroopan unionin lainsäädännön rajoissa toimenpiteen aloittamisesta ennen tukihakemuksen vireilletuloa, luvan esittämisestä ja siitä, milloin toiminta katsotaan aloitetuksi eri toimenpiteiden osalta, sekä ennen hakemuksen vireilletuloa tukikelpoisista yleiskustannuksista.

Kehittämistukilain 14 §:n 3 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sovellettavista valtioneuvoston säännöistä ja valtiontuen myöntämisen edellytyksistä ja menettelyistä.

Kehittämistukilain 21 §:n 2 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset myönnettävän tuen edellytyksistä ja tuen saajista.

Kehittämistukilain 22 §:n 3 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset Euroopan unionin säädösten antamissa rajoissa tuettavista toimenpiteistä, tuen muodosta ja toimenpiteiden tukikelpoisista kustannuksista.

Kehittämistukilain 23 §:n 4 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 23 §:n 1–3 momentissa säädettyjen edellytysten arvioinnissa käytettävistä perusteista.

Kehittämistukilain 24 §:n 3 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen siirtämisen edellytyksistä ja menettelyistä.

Kehittämistukilain 25 §:n 2 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset ohjausryhmän asettamisesta ja siinä noudatettavasta menettelystä sekä ohjausryhmän tehtävistä.

Kehittämistukilain 26 §:n 3 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tuettavan toimenpiteen toteuttamiselle asetettavasta määräajasta ja määräajan pidentämisen edellytyksistä.

Kehittämistukilain 27 §:n 6 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella annetaan tarvittaessa tarkemmat säännökset maksamatta olevan tuen siirtämisestä. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset myös tuettavan toiminnan ja investoinnin pysyvyydestä.

Kehittämistukilain 34 §:n 4 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarvittaessa tarkempia säännöksiä valintaperusteista ja –menettelystä.

Kehittämistukilain 39 §:n 2 momentin perusteella maksuhakemuksen jättämiselle asetettavasta määräajasta voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Kehittämistukilain 40 §:n 4 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset menon tosiasiallisuuden, lopullisuuden, kohtuullisuuden ja todennettavuuden arvioinnissa käytettävistä perusteista.

Kehittämistukilain 41 §:n 4 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset tuloista ja muusta rahoituksesta sekä niiden vaikutuksesta maksettavan tuen määrään.

Kehittämistukilain 42 §:n 3 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tukien maksueristä, ennakkona maksettavan tuen määrästä ja ennakon maksamisen edellytyksistä.

Kehittämistukilain 44 §:n 4 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin selvitysten ja seurantatietojen sisällöstä.

Kehittämistukilain 45 §:n 3 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset sellaisista rekisteriin tallennettavista tiedoista, jotka eivät ole henkilötietoja.

Kehittämistukilain 53 §:n 5 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä vähennysten ja seuraamusten laskennasta.

Kehittämistukilain 59 §:n 3 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset valmistelutuen menettelyistä sekä myöntämisen ja maksamisen edellytyksistä.

2. Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Ennen lausuntokierrosta asetusehdotuksen sisällöstä on 27.1.2023 ollut esittely- ja kuulemistilaisuus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämistukivastaaville sekä 7.2.2023 Suomen Kylät ry:n Leader -jaostolle.

Ehdotuksesta on pyydetty lausunnot valtiovarainministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Ruokavirastolta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, Suomen Kylät ry:n Leader -jaostolta, Suomen yrittäjät ry:ltä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC:ltä, Suomen metsäkeskukselta, ProAgria Keskusten Liitolta ja Osuustoimintakeskus Pellervo ry:ltä. Valtioneuvoston asetusluonnos on ollut myös maa- ja metsätalousministeriön internet –sivuilla.

Oikeusministeriön lainvalmisteluosaston laintarkastus on tarkastanut suomenkielisen asetusluonnoksen.

3. Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Ohjelmakaudella 2014—2020 maaseudun hanketuista on säädetty maaseudun hanketoiminnan tukemisesta annetulla valtioneuvoston asetuksella (1174/2014)

Rahoituskaudella 2023—2027 hanketukiin liittyvät valtioneuvoston asetuksella säädettävät säännökset olisivat ehdotetussa asetuksessa. Lisäksi asetuksessa säädettäisiin myös rahoituskautta 2023—2027 seuraavaan kauteen liittyvien paikallisten kehittämisstrategioiden valmistelutuesta.

Tuettava toiminta ja toimenpiteet eivät olennaisesti eroaisi edellisestä ohjelmakaudesta, mutta asetuksessa huomioitaisiin muutokset uudelle rahoituskaudelle. Kehittämishankkeiden uusia teemoja ovat muun muassa älykkäät kylät ja viljelijäryhmien hankkeet. Ympäristö- ja ilmastoteemat korostuvat hankerahoituksessa aikaisempaa enemmän sekä innovaatiot, digitalisaatio, turvallisuuden ja varautumisen edistäminen. Uutena välineenä olisi valmisteluraha tiettyjen hanketyyppien valmisteluun. Toimintaryhmien teemahankkeita ei enää olisi, mutta toimintaryhmät voisivat toteuttaa paikallista strategiaansa myös pienhankkeiden avulla.

Ehdotetun asetuksen 1 luvussa olisivat yleiset säännökset. Asetusta sovellettaisiin hanketukiin ja lisäksi uuteen paikallisen kehittämisstrategian valmistelutukeen. Teknisestä avusta ei säädetä tällä rahoituskaudella tässä asetuksessa. Luvussa 2 säädettäisiin kehittämisohjelmien yleisistä edellytyksistä. Hankesuunnitelmassa annettavista tiedoista säädettäisiin nyt kokonaisuudessaan annettavalla asetuksella, eikä osin laissa ja osin asetuksessa kuten edellisellä ohjelmakaudella. Sovellettavat valtioneuvoston säännöt olisivat omassa erillisessä pykälässä, mikä selkeyttää sovellettavien valtioneuvoston sääntöjen hahmottamista. Luontoissuoritusten euromääriä korotettaisiin maltillisesti kustannustason nousun johdosta ja muiden rahastojen kanssa yhteensovittaen.

Asetuksen luvuissa 3—5 säädettäisiin tarkemmin eri kehittämisohjelmien muodoista eli kehittämisestä, koulutuksesta ja tiedonvälityksestä sekä investoinneista ja niiden myöntämisen edellytyksistä ja hyväksyttävistä kustannuksista. Uutena tukimuotona kokonaiskustannuksiltaan enintään 8 000 euron kehittämisohjelmiin ja yleishyödyllisiin investointeihin tulisi pienhanke, joka olisi hallinnollisesti kevyempi sekä tuenhakijalle että tuen myöntäjille ja maksajille. Eräiden enemmän valmistelua vaativien hankkeiden valmisteluun olisi uutena tukena mahdollista myöntää valmistelurahaa.

Tuen määrästä säädettäisiin luvussa 6. Tukitasot perustuvat komission hyväksymään strategia-suunnitelmaan ja sovellettaisiin valtioneuvoston sääntöihin. Luvussa 7 säädettäisiin kustannusmalleista. Laskennallisten kustannusten osalta asetuksessa käytetyt

prosenttiosuudet perustuvat uutta rahoituskautta varten laadittuun selvitykseen. Tarkoitus on, että tukiin liittyvää hallinnollista taakkaa voitaisiin keventää laajemmalla yksinkertaistettujen kustannusmallien käytöllä. Luvussa 8 puolestaan säädettäisiin tukikelpoisuuden rajoituksista sekä kustannusten kohdentamisesta ja kohtuullisuudesta. Kustannusten kohtuullisuuden arvioinnin osalta hakijalta selvitystä edellytettävien hankintojen alarajaa nostettaisiin 2 500 eurosta 3 000 euroon. Lisäksi asetuksessa säädettäisiin alle 3 000 euron kustannusten kohtuullisuuden arvioinnista.

Luvusta, aloittamisesta ja toteuttamisesta säädettäisiin 9 luvussa. Toteutusaikojen osalta ei olisi enää kiinteitä tukimuotokohtaisia toteutusaikoja, vaan tukipäätöksellä määrättäisiin toteutusaika. Luvussa 10 säädettäisiin tuen hakemisesta ja maksamisesta. Maksamisen osalta enää ei säädettäisi vuosittaisten maksun hakemiskertojen enimmäismääristä. Seuraamuksista ja vähennyksistä säädettäisiin 11 luvussa. Koska EU-säädöksissä ei ole seuraamuksista ja vähennyksistä säädöksiä, niistä on säädettävä kansallisesti. Erinäiset säännökset olisivat 12 luvussa ja ne sisältäisivät muun muassa uutta paikallisen kehittämisstrategian valmistelutukea koskevat säännökset.

4. Pääasialliset vaikutukset

Vaikutukset valtion talouteen

Ehdotettu asetus koskee Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelmasta rahoitettavia hanketukia ja paikallisen kehittämisstrategian valmistelutukea.

Strategiasuunnitelman rahoitus sisältyy hanketukien ja paikallisen kehittämisstrategian valmistelutuen osalta valtion talousarviossa maaseudun kehittämisen politiikkasektorille. Valtion vuoden 2023 talousarviossa momentin 30.10.64 (EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen) budjetoituun myöntämisvaltuuteen ja määrärahaan sisältyvät myös hanketuen myöntämisvaltuudet ja määrärahat. Lopulliset määrät tarkentuvat valtuudenjakopäätöksen yhteydessä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kautta rahoitettaviin alueellisiin kehittämishankkeisiin on strategiasuunnitelmassa osoitettu 295 miljoonaa euroa rahoituskaudella 2023—2027. Paikallista kehittämisstrategiaa toteuttaviin toimiin eli toimintaryhmien kautta haettavaan tämän asetuksen mukaisiin hanketukiin sekä lisäksi maaseudun yritystukiin on strategiasuunnitelmassa puolestaan osoitettu julkista rahoitusta, josta EU:n osuus on 43 prosenttia, valtion osuus 37 prosenttia ja kuntien osuus 20 prosenttia, yhteensä 180 miljoonaa euroa.

Paikallisen kehittämisstrategian valmistelutukeen on strategiasuunnitelmassa varattu yhteensä 2,1 miljoonaa euroa. EU:n ja valtion osuus valmistelutuen kehyksestä on yhteensä 1,68 miljoonaa euroa.

5. Lausuntopalaute

Esitysehdotus oli lausuntokierroksella 10.2.2023—7.3.2023 välisen ajan. Esitysehdotuksesta lausunnon antoivat valtiovaraministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, Ruokavirasto, Suomen metsäkeskus, Suomen Kylät ry:n Leader -jaosto, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry ja ProAgria keskustusten liitto. ELY-keskuksista lausunnon antoivat Etelä-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Hämeen, Kainuun, Kaakkois-Suomen, Keski-Suomen, Lapin, Pirkanmaan, Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan, Pohjois-Savon, Satakunnan, Uudenmaan ja

Varsinais-Suomen ELY-keskukset. Lisäksi lausunto tuli Verohallinnolta. Lausunnoista on tehty erillinen lausuntoyhteenveto.

Lausunnoissa asetusehdotusta ja siinä esitettyjä säädöksiä pidettiin yleisesti hyvinä. Ehdotettuja joustoja pidettiin pääsääntöisesti kannatettavina ja tuenhakijoita ja viranomaisia helpottavina. Erityisesti Ruokavirasto, ELY-keskukset ja valtiovarainministeriö toivoivat täsmennyksiä laskennallisia kustannuksia koskevaan pykälään sekä vähennyksiä ja seuraamuksia koskeviin pykäliin. Pilotti-investointien tarkempaa määrittelyä toivottiin samoin kuin kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden hankinnan mahdollistamista rakennuksen ostamisen vaihtoehtona. Suomen Kylät ry:n Leader jaoston lausunnossa puolestaan esitettiin muiden kuin yleishyödyllisten investointien tukemisen mahdollistamista vähämerkityksisenä tukena. Leader jaosto toivoi myös maakunnallisina kyläyhdistyksinä toimivien toimintaryhmien huomioimista valmistelurahan osalta.

Lausunnoissa esille tuotuja asioita on mahdollisuuksien mukaan huomioitu jatkovalmistelussa. Asetukseen on täsmennetty laskennallisten kustannusten laskentaperiaatteita. Myös vähennyksiä ja seuraamuksia koskevia pykäläitä on selkeytetty. Kiinteistöyhtiön osakkeiden hankinta olisi jatkossa mahdollista rakennuksen ostamisen vaihtoehtona. Valmistelurahan osalta muutettiin valmistelurahan myöntämiskriteerejä niin, että maakunnallisina kyläyhdistyksinä toimivat toimintaryhmät voisivat olla älykkäiden kylien hankkeiden yhteydessä tuensaajina. Lisäksi asetukseen tehtiin lausuntojen johdosta pienempiä täsmennyksiä ja teknisluonteisia muutoksia.

Asetusmuistioon on tehty tarkennuksia jatkovalmistelussa tehtyjen muutosten johdosta sekä tehty lausuntokierroksen yhteydessä toivottuja täsmennyksiä.

6. Säännöskohtaiset perustelut

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Soveltamisala. Asetuksen 1 §:ssä säädettäisiin asetuksen soveltamisalasta. Asetusta sovellettaisiin kehittämistukilain 4 luvussa tarkoitettuihin hanketukiin ja 59 §:ssä tarkoitettuun paikallisen kehittämisstrategian valmistelutukeen. Asetusta sovellettaisiin Euroopan unionin osaksi tai kokonaan rahoittamiin tukiin. Soveltamisala vastaisi muuten kumotun asetuksen soveltamisalaa, mutta toimintarahasta säädetään nyt yhteisen maatalouspolitiikan hallinnoinnista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1376/2022). Lisäksi uutta olisi paikallisen kehittämisstrategian valmistelutuen sisältyminen asetuksen soveltamisalaan.

2 §. Määritelmät. Pykälässä määriteltäisiin eräitä asetuksessa käytettäviä käsitteitä. Määritelmiä on karsittu kumottuun asetukseen verrattuna. Pykälän määritelmät ovat uudelle rahoituskaudelle keskeisiä määritelmiä.

Momentin 1 kohdan 1 yhteistyöhanke liittyy uudella rahoituskaudella kehittämiseen, mikä on huomioitu määritelmässä. Määritelmässä määriteltäisiin yhteistyöhankkeeseen osallistuvat osapuolet.

Kohdassa 2 puolestaan määriteltäisiin maaseudun innovaatioryhmä, josta englanninkielen termin takia on käytetty myös EIP –ryhmä (European Innovation Partnership) nimeä. Aiemmalla ohjelmakaudella maaseudun innovaatioryhmien nimeäminen ei tapahtunut hanketukia koskevan asetuksen vaan hallinnointia koskevan asetuksen perusteella. Tällä rahoituskaudella sekä maaseudun innovaatioryhmän nimeäminen että niiden toimintaan

myönnettävien tukien myöntäminen tapahtuu nyt annettavalla hanketoimintaa koskevalla asetuksella, minkä vuoksi maaseudun innovaatioryhmä –termin merkitys kasvaa tässä asetuksessa. Maa- ja metsätalouselinkeinoa harjoittava luonnollinen henkilö voi olla maaseudun innovaatioryhmän jäsenenä, vaikka ei voi olla tuen hakijana.

Pienhanke määriteltäisiin 3 kohdassa. Kyseessä olisi uusi tukimuoto pienille hankkeille. Pienhanke käsittäisi sekä kehittämishankkeen pienhankkeena että yleishyödyllisen investoinnin pienhankkeena. Pienhanke olisi kehittämishanke tai yleishyödyllinen investointi, mutta jota kokonaiskustannusten ollessa enintään 8 000 euron kutsuttaisiin pienhankkeeksi. Pienhankkeen hakemiselle säädettävät vaatimukset olisivat kevyemmät kuin varsinaiselle kehittämishankkeelle.

Kohdassa 4 määriteltäisiin, millaista maaseudun yhteisöjen yhteistyöryhmää kutsutaan älykkäiden kylien hankkeeksi. Yhteisöt voisivat koostua maaseudun toimijoista, jotka edustavat saman tai useamman kunnan alueella olevien kylien ja kyläryhmien asukkaita. Innovatiivisilla ratkaisuilla tarkoitetaan uudenlaisia ratkaisuja. Ratkaisuja kehitettäessä huomioitaisiin erityisesti alueen vahvuudet ja mahdollisuudet.

2 luku. Kehittämishanketuen yleiset edellytykset

3 §. Hankesuunnitelma. Kehittämistukilain 10 §:n mukaan tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuki on tuen kohteena olevan toiminnan kannalta tarpeellinen ja tuen määrä tarkoituksenmukaisessa suhteessa suunnitellun toiminnan laajuuteen. Edellytyksenä on lisäksi, että hakija esittää tuettavaa toimenpidettä koskevan hankesuunnitelman.

Asetuksessa säädettäisiin tarkemmin hankesuunnitelmasta, koska kehittämistukilaissa ei nyt säädetä yksityiskohtaisemmin hankesuunnitelmasta. Pykälässä säädettäisiin asioista, joista aiemmin on säädetty kumotun kehittämistukilain 11 ja 28 §:ssä. Asiasisällöltään ehdotettu pykälä vastaa pääosin hankesuunnitelmasta aiemmin kumotuissa kehittämistukilaissa ja asetuksessa säädettyä. Asetuksen 1 momentissa ei kuitenkaan edellytetä, että tuensaaja arvioisi suhdetta strategiasuunnitelmaan, vaan se olisi myöntävän viranomaisen tehtävä. Toteuttajaa ei myöskään erikseen olisi tarve mainita, koska se ilmenee toteutustavasta. Koska alkavalla rahoituskaudella tuloksellisuusarvioinnin merkitys korostuu, edellytetään momentissa, että hankesuunnitelmaan sisällytetään kehittämistarpeet. Lisäksi hankesuunnitelmassa tulisi esittää hankkeen tavoiteltavat tulokset ja vaikutukset.

Kustannuksia ja rahoitusta koskevat säännökset koottaisiin 2 momenttiin, mikä selkeyttäisi säädösrakennetta. Rahoitukseen sisältyy myös vastikkeeton työ. Momenttiin on siirretty kumotun asetuksen 4 §:stä kustannusmallia ja jakoperusteita koskevat säännökset. Osassa tukimuodoista kustannusmalli on ennalta määrätty, eikä se ole tuenhakijan valittavissa, mikä on huomioitu säännöksessä.

4 §. Tukihakemukseen tai hankesuunnitelmaan sisältyvät tiedot. Hankesuunnitelmalla tarkoitetaan koko hankkeen suunnitelmaa sekä muuten tukihakemukseen sisältyviä hanketta kuvaavia tietoja. Pykälässä säädettäisiin suurelta osin asioista, joista on säädetty kumotun asetuksen 3 §:ssä. Sähköisen asioinnin kehittyminen on kuitenkin muuttanut tilannetta siten, että varsinaisia liitteitä ei ole niin paljon kuin aiemmin. Osin kumotun asetuksen 3 §:ssä säädetyistä asioista säädettäisiin nyt ehdotetun asetuksen 3 §:ssä. Tällaisia asioita olisivat erityisesti kustannuksiin ja rahoitukseen liittyvät asiat.

Momentin 1 kohdassa 4 säädettäisiin hankkeen toteuttamiseen osallistuvista tahoista, toteutus- ja rahoitusvastuista ja tarvittavista sopimusjärjestelyistä vastaavalla tavalla kuin kumotun asetuksen 3 §:n 1 momentin 4 kohdassa. Koska maaseudun innovaatioryhmiä on tarkoitus nimetä uudella rahoituskaudella enemmän kuin aiemmin ja päätöksenteko niiden hyväksymisestä siirtyy maa- ja metsätalousministeriöltä alueellisille ELY-keskuksille, kohdan 4 vaatimukset korostuvat erityisesti maaseudun innovaatioryhmien osalta. Maaseudun innovaatioryhmissä osapuolten roolit ja vastuut korostuvat, koska niissä voi olla mukana myös yksittäisiä viljelijöitä.

Koska valmistelurahan ja pienhankkeen hakemisen on tarkoitus olla hallinnollisesti kevyempää kuin suurempien hankkeiden hakeminen, momentissa 2 säädettäisiin tarkemmin mitä tietoja valmistelurahan ja pienhankkeen hankesuunnitelmissa edellytettäisiin. Valmistelurahan hakemukseen tulee sisältyä 1 momentin kohtien 1, 2 ja 4 tiedot. Pienhankkeen hakemukseen tulee sisältyä 1 momentin kohtien 1, 2 ja 4 tiedot. Yleisen ohjeistuksen ja tukihakemuksen täyttämistä koskevan ohjeistuksen avulla tuenhakijaa opastetaan täyttämään tarvittavat tiedot tukihakemukseensa ja laatimaan hankesuunnitelma tarpeellisessa laajuudessa.

Rakentamista koskevaan suunnitelmaan tulisi liittää toimenpiteen toteuttamisen kannalta riittävän yksityiskohtaiset asiakirjat, joita olisivat pääpiirustukset, erikoissuunnitelmat, joilla on merkitystä hyväksyttävien kustannusten arvioinnissa, rakennusselostus ja rakennusselostukseen perustuva kustannusarvio tai laskelma. Rakentamista koskevan suunnitelman yksityiskohtaisuuden ja laajuuden tulisi olla asianmukaisessa suhteessa hankkeen laajuuteen ja kokonaiskustannuksiin. Säännös vastaa kumottua asetusta.

5 §. Kehittämishanketuen myöntämisen edellytykset. Pykälässä säädettäisiin eräistä kehittämistukilain 23 §:ssä tarkoitetuista kehittämishanketuen myöntämisen edellytysten arvioinnissa käytettävistä perusteista. Pykälässä täsmennettäisiin kaikkia hanketyyppejä koskevia tuen myöntämisen yleisiä edellytyksiä. Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että tuettava hanke antaa hakijalle mahdollisuuden toteuttaa sellaisia hakijan toimintaan liittyviä lisätehtäviä, joiden toteuttaminen ilman tukea ei olisi mahdollista. Hanketuella ei voisi korvata hakijan tavanomaisia toimintamenoja.

Sähköinen tunnistautuminen varmistaa hakijan valtuutuksen hakemuksen jättämiselle, eikä sitä ole sen vuoksi tarpeen enää erikseen pykälässä säätää.

Hankkeen tulisi olla osallistunut ELY-keskuksen avaamaan hankkeiden hakuun ja täyttää valinnalle asetetut vähimmäisvaatimukset (tukikelpoisuusvaatimukset). Pykälän sanamuotoa on hieman muutettu kumotun asetuksen 5 §:n 1 momentin 2 kohtaan verrattuna, mutta asiasisällöltään säännös ei ole muuttunut. Kohdassa käytetty ilmaisu ”haettu asetettuna hakuaikana” vastaa paremmin käytettyjä termejä ja kattaa myös paremmin jatkuvan haun ja mahdollisen teemahaun.

Tuen hakijan ja hankkeen toteuttajan ollessa eri tahoja tuen hakija tai päätösvaltaa hakijayhteisössä käyttävä ei saisi olla hallintolain (434/2003) 28 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen hankkeen toteuttajaan nähden. Lisäksi tuen hakijan taloushallinnon ja varojen käytön tulisi olla järjestetty siten, että tuen hakijan muun toiminnan kustannusten ja hankkeen kustannusten osuus kokonaiskustannuksista on eriytettävissä. Vastaavantyyppiset vaatimukset sisältyvät jo myös kumottuun asetukseen.

6 §. Kehittämishanketuen tuettava toiminta. Pykälässä säädettäisiin kehittämistukilain 21 ja 22 §:ssä tarkoitetusta kehittämishanketuen tuettavasta toiminnasta. Tukea kehittämishankkeeseen voitaisiin myöntää strategiasuunnitelman mukaisesti koulutustoimenpiteisiin, tiedonvälitystoimenpiteisiin, yleishyödyllisiin paikallisiin pieninfrastruktuuri-investointeihin, tietoliikenne- ja vesihuoltoinvestointeihin, yleishyödyllisiin ympäristö- ja ilmastoinvestointeihin, maaseudun toimintaympäristöä kehittäviin investointeihin, maa- ja metsätaloutta sekä niiden arvoketjuja kehittävien maaseudun innovaatioryhmien suunnitelmien toteutukseen, elinkeinorakennetta uudistaviin, maaseutuelinkeinojen kilpailukykyä ja toimintaympäristöä kehittäviin ja yrittäjien yhteistyötä edistäviin yhteistyöhankkeisiin, maaseudun sosioekonomista toimintaympäristöä uudistaviin ja kehittäviin yhteistyöhankkeisiin, älykkäiden kylien yhteistyöhankkeisiin sekä innovatiivisiin toimiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, siihen sopeutumiseksi tai ympäristötoimiin vesien, maaperän, maiseman ja luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi.

Ehdotettu sääntely vastaisi pitkälti kumotun asetuksen mukaista sääntelyä. Momentissa kuitenkin huomioitaisiin uuden strategiasuunnitelman sisältö. Uutena tuettavana toimintana olisivat älykkäiden kylien yhteistyöhankkeet sekä innovatiiviset toimet ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, siihen sopeutumiseksi tai ympäristötoimet vesien, maaperän, maiseman ja luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi. Uusina toimenpiteinä olisivat niin sanottu älymaatalouden toimenpide (Yhteistyötoimet maatilojen kilpailukykyyn kehittämiseen ja tilojen nykyaikaistamiseen) sekä tuottajaorganisaatioiden ja laatujärjestelmien edistämistoimenpide. Myös maaseudun toimintaympäristöä kehittävät investoinnit tulisivat uusina tukikohteina mahdolliseksi.

Kehittämistukilain 8 §:ssä on säädetty tuettavan toiminnan rajaamisesta maaseutualueille.

Momentin 1 kohta sisältäisi koulutustoimenpiteet. Momentin 2 kohdan tiedonvälitystoimenpiteet pitävät sisällään myös selvitykset ja suunnitelmat. Kohdan 3 yleishyödylliset investoinnit maaseudun toimintaympäristön kehittämiseksi koskevat pieninfrastruktuuri-investointeja maaseutualueilla. Pieninfrastruktuuri-investoinneilla tarkoitetaan strategiasuunnitelman mukaisia pieninfrastruktuuri-investointeja, joiden tukikelpoiset kustannukset eivät saa ylittää yhtä miljoonaa euroa. Pienimuotoiset infrastruktuurihankkeet eivät yleensä kohdistu LAU 2-tason aluetta (NUTS 5) suuremmalle alueelle. Tämä taso vastaa yleensä kunnan käsitettä. Matkailuun liittyvä ja maaseudun palveluja edistävä pieninfrastruktuuri sisältyy maaseudun pieninfrastruktuurihankkeisiin. Lisäksi kohdassa säädetty maaseudun toimintaympäristöä kehittävät investoinnit mahdollistavat sellaisten investointien tukemisen, joita ei voi suoraan pitää yleishyödyllisinä.

Kohdan 4 vesihuoltoinvestoinneilla tarkoitetaan yleishyödyllisiä investointeja maaseudun toimintaympäristön kehittämiseksi. Tietoliikenneinvestoinneilla tarkoitetaan maaseutualueiden laajakaistainvestointeja, jotka mahdollistavat vähintään 1 Gbit/s nopeudella toimivan yhteyden.

Kohdan 5 yleishyödyllisillä ilmastoinvestoinneilla tarkoitetaan investointeja ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen. Yleishyödyllisillä ympäristöinvestoinneilla tarkoitetaan puolestaan investointeja luonnonvarojen kestävään hoitoon ja yleishyödyllisiä investointeja luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi.

Lisäksi kehittämishanketukea voitaisiin myöntää maataloutta, elintarvikealaa ja metsätaloutta kehittävien maaseudun innovaatioryhmien suunnitelmien toteutukseen;

elinkeinorakennetta uudistaviin, maaseutuelinkeinojen kilpailukykyä ja toimintaympäristöä kehittäviin ja yrittäjien yhteistyötä edistäviin yhteistyöhankkeisiin; maaseudun sosioekonomista toimintaympäristöä uudistaviin ja kehittäviin yhteistyöhankkeisiin; älykkäiden kylien yhteistyöhankkeisiin; sekä innovatiivisiin toimiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, siihen sopeutumiseksi tai ympäristötoimiin vesien, maaperän, maiseman ja luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi.

ELY-keskusten itse toteuttamat hankkeet eli niin sanotut oman tuotannon hankkeet rajattaisiin pois tuettavista kohteista. Tämä vastaa myös edellisellä ohjelmakaudella toteutettua linjausta, joka nyt säädettäisiin myös asetustasolla.

7 §. Sovellettavat valtioneuvoston päätökset. Pykälässä säädettäisiin eri tukimuotoihin sovellettavista valtioneuvoston päätöksistä. Kumotussa asetuksessa ei ollut vastaavaa pykälää. Kokoamalla eri tukiin sovellettavat valtioneuvoston päätökset yhteen pykälään selkeytettäisiin säädöstasolla eri tukimuotoihin sovellettavien valtioneuvoston päätösten kokonaisuutta.

Momentin 1 kehittämishankkeisiin sovellettaisiin kolmea valtioneuvoston päätöstä. Maaseudun innovaatioryhmän hankkeen toteutukseen sovellettaisiin tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annettua komission asetusta (EU) N:o 651/2014 (*yleinen ryhmäpoikkeusasetus*). Tukeen sovellettaisiin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 19 a) ja 19 b) artikloita, jotka koskevat eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden hankkeille myönnettävää tukea sekä 25 artiklaa, joka koskee tutkimus- ja kehittämistoimintaan myönnettävää tukea.

Tuottajaryhmien ja tuottajaorganisaatioiden käynnistymisen sekä elintarvikeketjun laatu- ja turvallisuuden kehittämiseen ja edistämiseen sovelletaan tiettyjen maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) 2472/2022 (*maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden ryhmäpoikkeusasetus*) 32 artiklaa. Samaa 32 artiklaa sovellettaisiin myös viljelijäryhmähankkeisiin. Maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden ryhmäpoikkeusasetuksen 32, 39 ja 40 artiklaa voitaisiin soveltaa myös maaseudun innovaatioryhmän hankkeen toteutukseen.

Yritysryhmien kehittämishankkeisiin sovellettaisiin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annettua komission asetusta (EU) N:o 1407/2013 (*asetus vähämerkityksisestä tuesta*).

Koulutushankkeisiin sovellettavista valtioneuvoston päätöksistä säädettäisiin 2 momentissa. Koulutukseen sovellettaisiin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 21 artiklaa, kun tuki kohdistuisi maatalouden alkutuotannon tai maataloustuotteiden jalostuksen tai kaupan pitämisen alalla toimiville pienille ja keskisuurille yrityksille. Tuki metsätalosalalle kohdistuvaan koulutukseen myönnettäisiin maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden ryhmäpoikkeusasetuksen 47 artiklan mukaisesti. Kun tuki kohdistuu koulutukseen muille kuin maa- ja metsätalosalajien mikro- ja pienyrityksille, myönnetään tuki yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 31 artiklan mukaisesti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin investointeihin sovellettavista valtioneuvoston päätöksistä. Tietoliikenneinvestoinneissa sovellettaisiin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklaa. Vesihuoltoinvestointeihin puolestaan sovellettaisiin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 56 artiklaa. Lisäksi säädettäisiin mahdollisuudesta käyttää tarvittaessa investointeihin myös

vähämerkityksisestä tuesta annettua asetusta. Tällaisia investointeja olisivat erityisesti maaseudun toimintaympäristön kehittämisen investoinnit.

Yhteenvedotaulukko eri hankkeissa sovellettavista valtiontukisäännöistä:

Koulutushankkeet	ABER 21 (maatalous) ja 47 (metsä), GBER 47 (muut yritykset)
Älymaatalouden yhteistyöhankkeet	ABER 32 GBER 25
Tuottajaorganisaatiot ja laatujärjestelmät	ABER 32
EIP-hankkeet	GBER 19a, 19b ja 25 ABER 32, 39 ja 40
Yritysryhmähankkeet	De minimis
Viljelijäryhmähankkeet	ABER 32
Muut yhteistyöhankkeet	GBER 25
Laajakaistainvestoinnit	GBER 52
Vesihuoltoinvestoinnit	GBER 56
Muut investoinnit	de minimis

8 §. Luontoissuoritukset. Ehdotetun pykälän 1, 2 ja 4 momentit vastaisivat kumotun asetuksen 9 §:ää. Vastikkeetta tehdyn työn arvoa korotettaisiin kuitenkin viidestätoista eurosta kahteenkymmeneen euroon. Traktorin tai muun vastaavan työkoneneen käyttämisen arvo tarkistettaisiin puolestaan kolmestakymmenestä eurosta neljäänkymmeneen euroon. Tarkistus on perusteltua kustannusten nousun johdosta. Muulla vastaavalla työkonella tarkoitettaisiin muun muassa mönkijää ja moottorikelkkaa. Henkilön vastikkeetta tehdyn työn arvoon sisältyy myös tavanomaisten pienkoneiden käyttö.

Jos kunnan tai muun julkisen tahon toteuttamaan yleishyödylliseen investointiin sisältyy yksityisen rahoituksen vaatimus, yksityinen rahoitusosuus voitaisiin kattaa kokonaisuudessaan luontoissuorituksin. Kunnat voivat toteuttaa myös sellaisia paikallisia palveluita kehittäviä yleishyödyllisiä investointihankkeita, jotka hyödyttävät useita paikallisia yhteisöjä ja kehittävät niiden yhteistyötä keskenään ja kunnan kanssa. Yhteisöjen tekemä talkootyö sitouttaa toimijoita yhteiseen investointiin ja mahdollistaa yhteisen hankkeen toteutumisen. Vaatimus yksityisen rahallisen osuuden keräämisestä kunnan toteuttamaan investointihankkeeseen voi kuitenkin olla este hankkeen toteutumiselle. Näin ollen kunnan hankkeessa mahdollisesti edellytettävä yksityinen rahoitusosuus voisi koostua kokonaan talkootyöstä.

Vastikkeeton työ voidaan 3 momentin perusteella hyväksyä kustannukseksi yhteisöllisissä investoinneissa ja kehittämishankkeissa. Vastikkeettomalla työllä voidaan koota yksityisrahoitusta yhteisöllisissä vesihuolto- ja laajakaistahankkeissa. Yhteisöllisillä hankkeilla

tarkoitetaan kuntalaisten tai kylän asukkaiden aloitteesta toteutettavia hankkeita. Yhteisöllisissä hankkeissa investointi toteutetaan kuntalaisten yksityisenä aloitteena (alhaalta ylös - lähestymistapa). Näissä hankkeissa on pääsääntöisesti onnistuttu hyvin nostamaan esimerkiksi laajakaistahankkeissa käyttöönottoastetta loppukäyttäjien keskuudessa ja rakentamaan edullisemmin investointeja.

Laajakaistahankkeissa maaseutuasukkaat ovat omalla työllään rakentaneet kuituverkkoja harvaan asutuille alueille. Suuri osa kustannuksista aiheutuu maankaivuutöistä, minkä vuoksi verkon rakentaminen pyritään toteuttamaan samanaikaisesti muun yhdyskuntarakentamisen kanssa, jotta kustannukset pysyvät hallinnassa. Hankkeen onnistuminen vaatii kyläläisiltä myös talkootyötä, mitä helpottaa, että useimmissa kylissä on oma kaivinkone.

Yleishyödyllisissä kehittämishankkeissa olisi myös mahdollista hyväksyä luontoissuorituksia.

3 luku. Kehittäminen

9 §. Kehittämishankkeen tukemisen yleiset edellytykset. Pykälässä säädettäisiin kehittämishankkeen tukemisen yleisistä edellytyksistä. Uudella rahoituskaudella yhteistyöhanke ei olisi erillinen tukimuoto, vaan osa kehittämishanketta. Tuettavan kehittämisen edellytyksenä on, että sitä tehdään yhteistyössä. Yhteistyöhankkeen määritelmä olisi 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa. Yhteistyöhankkeella kahden tai useamman julkisoikeudellisen tai yksityisoikeudellisen yhteisön ryhmä tai näiden yhdistelmä yhdessä toteuttaa kehittämistyötä. Tärkeää on, että kumppanit ovat tiedossa hakemusta tehdessä ja ne on merkitty tukihakemukseen. Yhteistyö on myös kuvattava hankekuvauksessa.

Pykälän 3 kohdan mukaisten hankkeiden päämääränä on edistää ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja ilmastonmuutokseen sopeutumista sekä kestävänsä energian tuotantoa ja käyttöä. Hankkeilla edistetään käytäntöön kytkeytyvää ilmastotutkimusta, tuotekehitystä, innovaatioiden valmistelua ja käyttöönottoa, laatua, logistiikkaa, kustannustehokkuutta sekä tehostetaan tuotantoprosesseja ja markkinoiden toimivuutta sekä uusien ratkaisujen löytymistä muun muassa lisäämällä ilmastonmuutokseen liittyvää asiantuntemusta, riskien ja sopeutumistarpeiden ja keinojen tunnistamista, kansainvälistä ja yli sektorirajojen tapahtuvaa yhteistyötä

Kohdan 4 mukaisten hankkeiden tavoitteena olisi kestävänsä kehityksen ja luonnonvarojen, kuten veden, maaperän ja ilman, tehokkaan hoidon edistäminen, myös vähentämällä kemikaaliriippuvuutta. Tukea voitaisiin kohdentaa luonnonvara-alan innovaatioyhteistyöhön toimijoiden välillä. Tavoitteena olisi tehostaa ravinnevirtojen hyödyntämistä ja vähentää vesistökuormitusta ja parantaa vesistöjen tilaa. Tavoitteena on lisätä tietämystä valuma-alueiden painetekijöistä ja vesiensuojelusta, ravinteiden kierrätyksestä ja käytettävissä olevista uusista menetelmistä sekä tuoda asukkaille, yhdistyksille ja yrittäjille ideoita ja virikkeitä uusista yhteistyö- ja liiketoimintamahdollisuuksista. Luonnonmukaisen tuotannon ja sen yhteistyön kehittämistoimet kuuluisivat toimenpiteen toteutukseen. Ekosysteemipalveluiden kehittyminen lisää alueen vetovoimaisuutta, luonnon monimuotoisuutta ja virkistyskäyttömahdollisuuksia. Luonnon monimuotoisuuden yhteistyötä edistettäisiin myös tällä toimenpiteellä. Maaseudun kylät ja kunnat ja muut yhteisöt ovat kiertotalouden toimijoita. Luonnonvaroihin pohjautuvien kiertotaloutta tukevien palvelujen ja ratkaisujen suunnittelussa ja edistämisessä tarvitaan laajapohjaista yhteistyötä julkisten toimijoiden ja yritysten kesken.

Kohdan 5 mukaisilla hankkeilla edistettäisiin sukupolvenvaihdoksiin ja omistajanvaihdoksiin liittyvää yhteistyötä sekä tehostetaan uusien ratkaisujen löytymistä muun muassa lisäämällä asiantuntemusta sekä kansainvälistä ja yli toimialarajojen tapahtuvaa yhteistyötä. Yhteistyöhankkeilla voitaisiin myös suunnitella, selvittää tai kehittää uusia ratkaisuja, joilla parannetaan nuorten viljelijöiden ja muiden yrittäjien toimintamahdollisuuksia ja yhteistyötä nyt ja tulevaisuudessa. Toimenpiteellä vahvistettaisiin maaseutuyritysten yhteistyötä ja panostuksia innovaatioihin sekä tuotteiden ja tuotannon kehitykseen. Yhteistyötä tarvitaan myös laajemmin yli aluerajojen ja yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuuksia rakentamalla. Liiketoiminnan mahdollisuudet lisääntyisivät uusien tuotantomenetelmien ja liiketoimintamallien sekä ansaintalogiikoiden käyttöönottamisen avulla. Kehitystä tukee tutkimustieto sekä digitalisaation hyödyntäminen. Uudet yritys muodot ja kumppanuuksajattelu voivat tuoda mahdollisuuksia maatalousalalle tuloon myös maatalouden ulkopuolelta.

Kohdan 6 mukaisten toimenpiteiden tavoitteena olisi edistää työllisyyttä, kasvua, sukupuolten tasa-arvoa, mukaan lukien naisten osallistuminen maatalouteen. Lisäksi edistettäisiin sosiaalista osallisuutta ja paikallista kehitystä maaseutualueilla, myös kiertobiotalous ja kestävässä metsätaloudessa. Toimenpiteessä tuettaisiin työllisyyden, kasvun, sukupuolten välisen tasa-arvon ja sosiaalisen osallisuuden edistämistä maaseudulla. Tukea voitaisiin kohdentaa biotalouden innovaatioyhteistyön rakentamiseen. Yhteistyöhankkeilla voidaan myös suunnitella, selvittää tai kehittää uusia ratkaisuja, joilla parannetaan maaseutuväestölle ja yrittäjille suunnattujen palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta ja parannetaan maaseudulla asumisen ja yrittämisen mahdollisuuksia, huomioiden monipaikkaisuus ja etätöiden ja paikkariippumattoman työn tekemisen mahdollisuudet.

Metsätalouteen haetaan innovatiivisia ja kestäviä ratkaisuja. Metsä ja puu toimivat perustana muun muassa moninaiselle kestävästi toimivalle ja innovoivalle teollisuudelle. Metsien merkitys on suuri myös ilmastomuutoksen torjunnassa ja veden kiertokulussa. Toimenpiteessä tuetaan metsätalouden kestävien ratkaisujen hakemista ja toimijoiden verkottamista.

Kohdan 7 älykkäiden kylien suunnitelmien ja ratkaisujen tavoitteena olisi kannustaa löytämään uusia ja keskenään risteäviä polkuja maaseudun kehittämisen, tutkimuksen, liikenteen, energian ja digitaalisen kehityksen osalta. Älykkäiden kylien hankkeella tarkoitetaan maaseudun yhteisöjen yhteistyöryhmää, jossa kehitetään innovatiivisia ratkaisuja alueen vahvuuksia ja mahdollisuuksia hyödyntäen. Älykkäät kylät luottavat osallistavaan lähestymistapaan kehittääkseen ja pannaan täytäntöön strategiansa, parantaakseen taloudellisia, sosiaalisia ja/tai ympäristöolojaan erityisesti ottamalla käyttöön digitaalitekniikan tarjoamia ratkaisuja. Älykkäät kylät hyötyvät yhteistyöstä muiden yhteisöjen ja toimijoiden kanssa maaseudulla ja kaupunkialueilla. Digitaalisuus, tiedon hyödyntäminen, uusi teknologia ja tekoälyratkaisut ovat keskeisiä muutoksen työkaluja. Kyseessä on strateginen kehittämisen väline ja se voi liittyä kaikkiin kestävä kehityksen teemoihin ja niiden innovaatioihin.

Älykkäiden kylien hankkeilla on tarkoitus edistää kylän tai kunnan elinvoimaa hyvin konkreettisesti. Kylä tai kunta voi etsiä apua esimerkiksi oppilaitoksista tai tutkimuslaitoksista tai muusta asiantuntijaorganisaatiosta ja he yhdessä etsivät ratkaisuja haasteisiinsa ja rakentavat vastauksia. Kumppanina voi olla myös toinen kylä tai kunta. Hankkeissa rakennetaan yhteinen suunnitelma (strategia) ja sen käytännön toteutus.

Älykkäiden kylien suunnitelmaan (strategiaan) liittyvät investoinnit toteutetaan erikseen. Hankkeissa voidaan ratkaista joku täsmähaaste tai siinä voidaan ratkaista useita haasteita, haaste kerrallaan. Hankkeissa voidaan toteuttaa kokeiluja ja jakaa niistä tietoa muille kylille ja kunnille ja alueille. Toisilta oppiminen ja kokemusten jakaminen lisää panostusten tehokkuutta.

Kohdassa 8 säädettäisiin kehittämishankkeista, joissa maaseudun innovaatioryhmissä kehitetään ja edistetään alkutuotannon kannattavuutta ja kestävyttä lisääviä innovaatioita. Maaseudun innovaatioryhmien toimintaperiaatteeseen kuuluisi yhdistää tutkimusta ja käytännön tietoa.

Momentissa 2 säädettäisiin toimintaryhmän rahoituskiintiöstä rahoitettavien hankkeisiin liittyvästä poikkeuksesta kumppanivaatimuksen osalta. Toimintaryhmän rahoituskiintiöstä rahoitettavissa hankkeissa ei edellytettäisi hakijan ja toimintaryhmän lisäksi muita kumppaneita muissa kuin 1 momentin 7 kohdan hankkeissa eli älykkäiden kylien hankkeissa, joissa tarvitaan uusia kumppanuuksia. Hakijalla tulisi olla siten kumppanina yhteistyöryhmässään joku muu yhteisö, rahoittajana toimivan toimintaryhmän lisäksi älykkäiden kylien hankkeessa.

Momentissa 3 säädettäisiin pilottihankkeesta. Pilottihankkeena voidaan tukea kokeiluja, joissa testataan tuotteen, palvelun tai menetelmän toteutuskelpoisuutta.

10 §. *Yleishyödyllisen kehittämishankkeen tukemisen lisäedellytykset.* Pykälässä säädettäisiin yleishyödyllisen kehittämishankkeen tukemisen lisäedellytyksistä. Yleishyödyllisenä tarkoitettaisiin toimintaa, jossa toiminta ei kohdistu vain hyvin rajatun henkilöpiirin hyväksi. Yleishyödyllisyys ei tarkoittaisi, että toimintapiirin pitäisi olla rajoittamaton tai hyvin laaja. Yleishyödyllisiä yhdistyksiä eivät yleensä ole yhdistykset, joissa yhdistyksen jäsenmäärä on hyvin pieni eikä uusia jäseniä ole tarkoituskaan hankkia. Samoin, jos yhdistyksen tai säätiön toiminta kohdistuu vain tietyn perheen, yhdistyksen tai pienen yrityksen suljettuun piiriin, toiminta ei suuntaudu niin laajasti ulospäin, että sitä voi pitää yleishyödyllisenä.

Taloudellisen edun antamista, mitä ei voida pitää yleishyödyllisenä, on esimerkiksi se, että yhdistyksen tai säätiön tarkoituksena on jäsenten kustannusten pienentäminen. Jäsenet voivat kuitenkin saada etuja esimerkiksi jäsenpalveluina ja jäsenalennuksina silloin, kun edun antaminen liittyy läheisesti yhdistyksen toimintaan ja etua voidaan pitää tavanomaisena ja kohtuullisena.

Taloudellisen toiminnan käsitteen tarkastelussa komission vähämerkityksisen tuen yhteydessä käyttämät määrittelyt linjaavat komission käsitystä taloudellisesta toiminnasta. Vähämerkityksellistä tukea koskevan säännön perusteella tukea voidaan lähtökohtaisesti myöntää kaikille yrityksille. Säännön käytännön soveltamisen kannalta on kuitenkin tärkeää huomata, että tukea saavan yrityksen käsite ymmärretään EU-oikeudessa varsin laajasti. Määrittely ei ole sidottu Suomen yhtiölainsäädäntöön tai yritystoiminnan tavoitteisiin (voittoa tavoitteleva tai tavoittelematon). Ratkaisevaa on, harjoittaako organisaatio taloudellista toimintaa, jossa on kyse tavaroiden tai palvelujen tarjoamisesta tietyillä markkinoilla. Myös voittoa tavoittelemattomat tai yleishyödylliset tahot kuten yhdistykset, innovaatiovälittäjät (teknologiakeskukset ja yrityshautomot), kunnalliset kehittämissyhtiöt sekä kolmannen sektorin järjestöt kuuluvat siten EU:n valtiontukisääntöjen ja vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen piiriin, jos ne harjoittavat taloudellista toimintaa ja jos muut valtiontuen kriteerit täyttyvät.

11 §. *Yritysryhmä- ja viljelijäryhmähankkeiden tukemisen edellytykset.* Yritysryhmällä tarkoitettaisiin vähintään kolmen ja enintään kymmenen pienen tai keskisuuren yrityksen ryhmää, jolla on selkeä yhteistyön elementti. Yritysryhmässä kehitettäisiin sitä yhteistyötä, jonka tarpeellisuudesta on käsitys jo hankkeen hakuvaiheessa. Maatalouden määritelmään ei enää kuulu luonnontuotteiden keruu, vaan luonnontuotealan yritykset voisivat olla mukana 1 momentin yritysryhmissä.

Yhteistyötä voidaan yritysryhmähankkeessa rakentaa niin, että lopputuloksena voisi olla esimerkiksi yrityksiä palvelevan osuuskunnan perustaminen taikka matkailuyritysten vientirenkään käynnistäminen.

Tarkoitus on, että yritysryhmähankkeiden yritysten yhteisten toimenpiteiden osuus olisi merkittävä osa hankkeen kokonaistoimenpiteistä. Yritysryhmässä tuettavien kaikkien yrityskohtaisten toimenpiteiden tulisi kiinteästi liittyä hankkeen yhteisiin toimenpiteisiin. Varsinaisia yksittäisten yritysten yrityskohtaisia kehittämistoimenpiteitä tuetaan muilla tukimuodoilla.

Tuki myönnettäisiin kehittämisorganisaatiolle, jolla tarkoitetaan neuvontajärjestöä, kehittämissyhtiötä tai muuta vastaavaa julkisoikeudellista tai yksityisoikeudellista yhteisöä tai oppilaitosta.

Viljelijäryhmällä tarkoitetaan maatalousyritysten muodostamaa ryhmää. Porotalousyritykset kuuluvat maatalousyrityksiin. Yhteistyön merkitys on tärkeää tarkasteltaessa sekä viljelijöiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia että mielekkäitä tapoja toteuttaa ympäristönhoitotoimia. Viljelijöiden välinen yhteistyö on taloudellisesti ja sosiaalisesti tärkeää. Viljelijät voivat hyötyä yhteistyöstä säästettyjen kustannusten kautta, minkä lisäksi se edesauttaa innovaatioiden leviämistä ja eri osapuolten oppimista. Yhteistyön avulla myös saavutetaan luottamuksen ja vastavuoroisuuden ilmapiiri, joka puolestaan lisää yhteisöllisyyttä.

Viljelijäryhmät tarjoavat mahdollisuuden esimerkiksi uusien viljelymenetelmien kehittämiseen tai ilmastonmuutokseen liittyvien tekijöiden sopeutumiskäytöiden löytämiseen. Tärkeänä lisäarvona olisi, että viljelijäryhmällä saavutetaan yhteistyön kautta sellaista etua, jota ei saavutettaisi yksittäisillä tilakohtaisilla neuvonnoilla.

Ero neuvo-toimenpiteeseen tulee olla selkeä. Neuvon kautta viljelijä voi saada tilakohtaista neuvontaa. Neuvo-toimenpiteen neuvontapalvelut kattavat taloudelliset, ympäristölliset ja sosiaaliset seikat sekä välittävät uutta tietoa tutkimuksista ja innovaatioista. Neuvontaa tarjotaan muun muassa ympäristö- ja ilmastoasioiden edistämisestä, eläinten hyvinvoinnin edistämisestä tilalla sekä myös hoitositoumusten ja ehdollisuuden vaatimuksista, rahoitusmahdollisuuksista, liiketoimintasuunnitelmista, vesipuidedirektiivin vaatimuksista, kasvinsuojeluaineiden käytön ehdoista, mikrobilääkeresistenssin estämisestä, riskienhallinnasta, innovaatioista, digitaalisesta teknologiasta. Yhteensovituksen ja tulosten vahvistuksen näkökulmasta neuvoja voi ohjata viljelijän osallistumaan maaseuturahaston kautta rahoitettaviin hankkeisiin, joissa teemoina ovat hyvinvointi. Viljelijäryhmissä korostetaan yhteistyötä sosiaalisen hyvinvoinnin ja jaksamisen osalta.

Tuki myönnettäisiin kehittämisorganisaatiolle, jolla tarkoitetaan neuvontajärjestöä, kehittämissyhtiötä tai muuta vastaavaa julkisoikeudellista tai yksityisoikeudellista yhteisöä tai oppilaitosta.

12 §. Kehittämishankkeen hyväksyttävät kustannukset. Pykälässä säädettäisiin kehittämistukilain 22 §:ssä tarkoitetuista kehittämishankkeen tukikelpoisista kustannuksista. Hyväksyttävät kustannukset vastaisivat suurelta osin kumotussa asetuksessa säädettyä.

Momentin 1 kohdassa säädettäisiin nyt henkilöstökuluista eikä palkkaus- ja palkkiokustannuksista kuten kumotussa asetuksessa. Henkilöstökuluihin sisältyisivät edelleen lakisääteiset kustannukset, vaikka niitä ei enää erikseen pykälässä mainittaisi kuten edellisellä ohjelmakaudella. Kohdan 3 ostopalvelut- termi sisältää ulkopuoliset palvelut. Kohdan 5 pienhankinnoilla tarkoitetaan verohallinnon määritelmän mukaisia pienhankintoja.

13 §. Kehittämishanke pienhankkeena. Pykälässä säädettävä pienhankkeena toteutettava kehittämishanke olisi uusi tukimuoto, joka osin korvaisi viime rahoituskaudella käytössä olleen teemahankkeen. Tarkoitus on, että toimintaryhmien kautta olisi mahdollista rahoittaa kevyemmin hallinnollisen menettelyin kokonaiskustannuksiltaan enintään 8 000 euron kehittämishankkeita. Aivan pieniä tukia ei olisi hallinnollisesti perusteltua myöntää, minkä vuoksi pienimmäksi myönnettäväksi tueksi säädettäisiin 1 000 euroa. Hankkeiden maksatuksessa ei tarvitsisi erikseen esittää tositteita, koska tuki myönnettäisiin aina tuotosperusteisesti kertakorvauksena.

14 §. Valmisteluraha. Pykälässä säädettäisiin valmistelurahasta, joka voitaisiin myöntää pykälässä lueteltujen hankkeiden valmisteluun hakijalle, joka osoittaa sen tarpeellisuuden idean kehittelyyn ja valmistelutoimenpiteisiin. Valmistelurahaa on mahdollista hakea sekä ELY-keskuksen että toimintaryhmän rahoituskiintiöstä. Valmistelulla tarkoitettaisiin idean muotoilua, mahdollisten kumppaneiden selvittämistä sekä varsinaisen yhteistyöhankkeen konkretisointia ja tavoitteiden asettelua. Erityistä kehittelyä ja valmistelua liittyy yritys- ja viljelijäryhmähankkeen perustamiseen, maaseudun innovaatioryhmien hankkeisiin, älykkäät kylät -hankkeisiin ja tuottajaorganisaatioiden edistämisen hankkeiden yhteistyökumppaneiden etsimiseen ja hankesuunnitelman valmisteluun. Valmistelurahan myöntäminen rajattaisiin edellä lueteltuihin enemmän valmistelua edellyttäviin hankkeisiin. Toimintaryhmien on mahdollista käyttää toimintarahaansa hankkeidensa valmisteluun, minkä vuoksi toimintaryhmille ei myönnettäisi valmistelurahaa kuin ainoastaan pykälässä säädetyissä erityistilanteissa. Nämä erityistilanteet liittyisivät älykkäiden kylien hankkeiden valmisteluun silloin, kun toimintaryhmä toimii myös maakunnallisena kyläyhdistyksenä.

Valmisteluraha myönnettäisiin ja maksettaisiin vakioituna kertakorvauksena, jonka suuruus on 5 000 euroa. Vakioituneen kertakorvauksen käyttö yksinkertaistaa valmistelurahan toteutusta. Kustannuksia ei seurata, eikä kuitteja tarvitse esittää. Maksun perustana on kertakorvausperiaatteen mukaisesti tavoitteen saavuttaminen, eli korvaus voidaan maksaa, kun hakija osoittaa tuotoksen syntyneeksi. Tuotoksena olisi esimerkiksi yhteistyösopimus tai raportti, jonka perusteella varsinaista kehittämishanketta ei katsota perustelluksi hakea.

Tuki valmisteluun voitaisiin myöntää, mikäli tuen hakijalla on aikomus toteuttaa yhteistyön edistämiseen liittyvä hanke. Tuki voidaan myöntää valmistelurahan hakijalle, joka osoittaa sen tarpeellisuuden idean kehittelyyn ja kokoonjuoksemiseen. Valmisteluraha olisi tarkoitettu lyhyeen työskentelyyn ja sen käytön määräaika olisi tämän asetuksen 35 §:n perusteella enintään 1 vuosi. Valmistelurahaa voitaisiin myöntää yhden kerran samaan kehittämiskohteeseen. Saman kylän alueella olisi kuitenkin mahdollista tukea useampaa kehittämiskohdetta.

Tarkoitus on, että tietojärjestelmän avulla valmistelurahatukipäätökset olisi mahdollista kytkeä myöhemmin käynnistyviin varsinaisiin hankkeisiin.

Koska valmisteluraha eroaa varsinaisista hankkeista kokonsa ja luonteensa vuoksi, siihen ei sovellettaisi kehittämistukilain 34 §:n 1 momentissa säädettyjä valintaperusteita.

4 luku Koulutus- ja tiedonvälitys

15 §. *Koulutus- ja tiedonvälitystoimenpiteen tukemisen edellytykset.* Koulutus- ja tiedottamistoimenpiteillä tarkoitetaan muuta kuin strategiasuunnitelmaa koskevaa koulutusta ja tiedotusta. Strategiasuunnitelmaa koskeva koulutus- ja tiedonvälitys rahoitettaisiin teknisellä avulla. Pilottihankkeet olisivat mahdollisia myös koulutushankkeiden yhteydessä.

16 §. *Koulutus- ja tiedonvälityshankkeen hyväksyttävät kustannukset.* Pykälässä säädettäisiin koulutus- ja tiedonvälityshankkeiden hyväksyttävistä kustannuksista. Pykälässä säädettävät hyväksyttävät kustannukset vastaisivat asiasisällöltään kumotun asetuksen säännöksiä. Käytettyjä termejä on jonkin verran selkeytetty yhdenmukaisesti kehittämishankkeen hyväksyttävien kustannusten kanssa. Pilottihankkeissa poistokustannukset olisivat hyväksyttäviä kustannuksia koulutushankkeissa.

5 luku Investoinnit

17 §. *Investoinnin tukemisen edellytykset.* Yleishyödyllistä investointia voitaisiin tukea vain, jos siitä saatava hyöty ohjautuisi alueen asukkaille ja muille toimijoille. Muilla toimijoilla tarkoitettaisiin laajasti erilaisia ihmisiä ja yhteisöjä. Esimerkiksi reitistöjen osalta hyödynsaajien joukko on varsin laaja. Investoinnin kohteen tulisi olla pääsääntöisesti alueen asukkaiden ja toimijoiden käytettävissä.

Momentissa 2 säädettäisiin uutena tukikohteenä maaseudun toimintaympäristön kehittämisen investoinneista. Tarkoituksena on mahdollistaa sellaisten investointien tukeminen, jotka eivät täytä yleishyödyllisille investoinneille asetettuja vaatimuksia, mutta jotka tukevat maaseudun palveluja. Tarkoitus on, että tuettaisiin sellaisia investointeja, joilla on merkitystä maaseudun palvelujen säilyttämisessä ja uudenlaisten järjestämistapojen kehittämisessä. Tarkoitus ei ole vääristää kilpailua, minkä vuoksi myöntämisen edellytyksenä olisi markkinapuutteen toteaminen. Tukea myönnettäessä on huomioitava komission määritelmä taloudelliselle toiminnalle, jota on tarkemmin kuvattu 10 §:n perustelujen yhteydessä. Tuki myönnettäisiin vähämerkityksisenä tukena.

Pykälän 3 ja 4 momentit vastaavat asiasisällöltään mitä kumotussa asetuksessa on säädetty. Momenttia 3 on täsmennetty tilanteissa, kun investointi toteutetaan muun kuin tuen saajan omistamalla tai hallitseamalla alueella. Alueen omistajan ja tarvittaessa haltijan on tullut antaa suostumus investointiin ja siihen, että tuettu kohde on alueen asukkaiden ja toimijoiden käytettävissä. Säännöksessä olisi nyt suostumuksen osalta erikseen säädetty, että suostumuksen on oltava kirjallinen. Käytännössä kirjallista suostumusta on jo aiemminkin edellytetty.

18 §. *Tietoliikenneverkkoinvestoinnin tukemisen edellytykset.* Pykälässä säädettäisiin erikseen tietoliikenneverkkoinvestoinnin tukemisen edellytyksistä. Pykälässä säädettäisiin sekä yleisistä tukemisen edellytyksistä että teknisistä vaatimuksista. Passiivisella laajakaistainfrastruktuurilla tarkoitetaan kaikkia sellaisia fyysisiä rakenteita, joita voi käyttää valokuituverkkojen rakentamisessa eli esimerkiksi maanalaisia ennakkoputkia, kaapelikaivoja sekä laitetiloja.

Pykälän 2 momentissa ei säädetä käytettävästä teknologiasta, vaan rakentaminen on teknologiariippumatonta. Sen sijaan momentissa edellytettäisiin, että verkko takaa 1 Gbit/s nopeudella toimivan yhteyden.

Pykälän kolmannessa momentissa olisi edellytys, että suunnitellulla investointialueella ei ole luotettavasti vähintään 100 Mbit/s siirtonopeuteen käyttäjälle (kynnysarvo) toimivaa verkkoa tai joilla ei ole uskottavasti suunniteltu otettavaksi tällaista verkkoa käyttöön kolmen vuoden kuluessa suunnitellun hankkeen/toimenpiteen julkaisemisesta. Tilanne todennetaan kartoituksella ja julkisella kuulemisella.

19 §. Vesihuoltoinvestoinnin tukemisen edellytykset. Pykälässä säädettäisiin vesihuoltohankkeiden tukemisen edellytyksistä. Maaseuturahaston osarahoittamana on mahdollista tukea vain pienimuotoisia investointeja. Pienimuotoisella investoinnilla tarkoitetaan strategiasuunnitelmassa määritellyjä investointeja, joiden hyväksyttävät kustannukset ovat enintään miljoona euroa. Vesihuoltohankkeiden osalta on suositeltavaa, että kunta on mukana suunnittelussa ja kunnan vesihuoltosuunnitelma huomioidaan investointihankkeessa.

Digitalisaatiolla ja investointien energia- ja resurssitehokkuudella voidaan osaltaan varmistaa vesihuoltoinvestoinnin tekninen kannattavuus ja laatuvaatimukset. Investointien kohteena voisivat olla esimerkiksi siirtolinjat ja turvallisuutta parantavat investoinnit.

20 §. Investoinnin hyväksyttävät kustannukset. Pykälässä säädettävät hyväksyttävät kustannukset vastaisivat pääosin asiasisällöltään kumotun asetuksen 18 §:ää.

Momentin 1 kohdassa säädettäisiin uutena asiana kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden hankinnasta. Tarkoituksena on valmiin rakennuksen ostamisen lisäksi mahdollistaa myös sellaisten kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden hankinta, jotka oikeuttavat hallitsemaan kehittämistukilain mukaan tukikelpoisessa kehittämishanketoiminnassa käytettävää toimitilaa.

Momentin 1 kohdassa 4 säädettäisiin koneiden, kaluston, laitteiden ja välineiden hankinnasta. Mahdollinen asentaminen sisältyy hankintoihin. Asentaminen on mahdollista tehdä vastikkeettomana työnä talkoilla.

Momentin 1 kohdassa 5 viitataan vesihuollon tukemisesta annetun lain (686/2004) 7 §:ssä säädettyihin suunnittelu- ja toteuttamiskustannuksiin. Kyseisessä pykälässä hyväksyttävät kustannukset ovat vesihuoltotoimenpiteiden suunnittelusta ja toteuttamisesta sekä niitä palvelevista selvityksistä aiheutuneita kustannuksia. Hyväksyttävinä kustannuksina ei kuitenkaan pidetä vesihuoltolaitteistojen ylläpidosta aiheutuvia kustannuksia. Lisäksi edellä tarkoitettuihin vesihuoltotoimenpiteiden toteuttamiseen sisältyviä laitteita ja rakennelmia, joita varten tukea voidaan myöntää, ovat vesihuoltolaitoksen verkostot ja muut vesihuoltolaitteistot sekä yksittäisen kiinteistön tai usean kiinteistön yhteisessä toimenpiteessä tarpeelliset vesihuoltolaitteistot lukuun ottamatta rakennuksen sisäpuolisia vesijohtoja ja viemäreitä.

Momentin kohdassa 8 säädettäisiin hyväksyttävistä vakuutusmaksuista. Muutoksena kumottuun asetukseen olisi, että enää ei säädettäisi palo- ja vastuuvakuutusmaksuista, vaan ainoastaan vakuutusmaksuista, jotka kohdistuvat hankkeen toteutusaikaan. Uusi muotoilu pitää sisällään myös ilkeiden sisältämät vakuutukset.

Yleiskustannusten osalta ei ole enää viittausta EU-säädöksiin, koska maaseuturahastoa koskevista EU-säädöksistä ei ole enää erikseen säädetty asiasta. Vastaavat kustannukset olisivat kuitenkin jatkossakin hyväksyttäviä.

Käytettyjen koneiden ja laitteiden tukikelpoisuus määräytyisi samalla tavalla kuin kumotussa asetuksessa.

21 §. Rakennuksen ja kiinteistön hankintaa koskevan tuen lisäedellytykset. Hankittaessa rakennus tai rakennus maapohjineen tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että rakennus soveltuu harjoitettavaan toimintaan tai on kohtuullisin kustannuksin muutettavissa sellaiseksi sekä täyttää aiotussa käyttötarkoituksessaan, mitä laissa tai lain nojalla säädetään tai määrätään sellaiselle rakennukselle asetetuista vaatimuksista. Lisäksi rakennuksen tai kiinteistön kauppahinta ei saisi ylittää sen käypää arvoa. Muutoksena kumottuun asetukseen olisi, että nyt säädetäisiin kohtuullisista muutuskustannuksista, eikä enää vähäisistä muutuskustannuksista. Tarkoituksena on tarkastella rakennuksen ja kiinteistön hankintaa kokonaisuutena, jolloin voi olla tilanteita, joissa hankintahinta on pienempi kuin muutuskustannukset, mutta kokonaisuutena kustannukset ovat muutuskustannuksista huolimatta kohtuullisia.

22 §. Investointi pienhankkeena. Pykälässä säädetty pienhankkeena toteutettava yleishyödyllinen investointi olisi uusi tukimuoto, joka osin korvaisi viime rahoituskaudella käytössä olleen teemahankkeen. Tarkoitus on, että toimintaryhmien kautta olisi mahdollista rahoittaa kevyemmin hallinnollisen menettelyin kokonaiskustannuksiltaan enintään 8 000 euron investointeja. Aivan pieniä tukia ei olisi hallinnollisesti perusteltua myöntää, minkä vuoksi pienimmäksi myönnettäväksi tueksi säädetäisiin 1 000 euroa. Hankkeiden maksatuksessa ei tarvitsisi erikseen esittää tositteita, koska tuki myönnettäisiin aina tuotosperusteisesti kertakorvauksena.

6 luku Tuen määrä

23 §. Kehittämishankkeeseen myönnettävän tuen määrä. Pykälässä säädetäisiin kehittämishankkeeseen myönnettävän tuen määrästä, mikä vaihtelisi riippuen onko kyseessä valtiontueksi katsottava tuki vai ei. Sovellettava valtiontukisääntö asettaisi ylärajan myönnettävälle tuelle.

24 §. Koulutus- tai tiedonvälityshankkeeseen myönnettävän tuen määrä. Pykälän 1 momentissa säädetäisiin tuen enimmäismäärästä koulutukselle, joka ei kohdistuisi tietyille toimialalle tai toimijajoukolle. Pienen yrityksen määritelmään sisältyvät myös mikroyritykset. Tuki voisi olla enintään 100 prosenttia yhdessä muun julkisen rahoituksen kanssa.

25 §. Investointiin myönnettävän tuen määrä. Pykälässä säädetäisiin investointiin myönnettävän tuen enimmäismäärästä. Suunnitelma-asetuksen 73 artiklassa on määritelty investointeihin myönnettävien tukien enimmäismääräksi 65 prosenttia, jota lähtökohtaisesti sovellettaisiin investointeihin. Lisäksi suunnitelma-asetuksen 73 artiklan 4 kohdassa on mahdollistettu tuen enimmäismäärien korottaminen 100 prosenttiin jäsenvaltion määrittelemiin maaseutualueiden peruspalveluihin ja maa- ja metsätalouden infrastruktuuriin. Suomen rahoituskautta 2023—2027 koskevassa strategiasuunnitelmassa on määritelty investoinnit, joihin Suomessa on mahdollista myöntää tukea enintään 100 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Nämä strategiasuunnitelmassa määritellyt investointikohteet ovat 2 momentin 1—5 kohdissa.

Momentin 2 kohdan 1 turvallisuutta ja varautumista edistävillä investoinneilla tarkoitetaan esimerkiksi ensiapuun liittyviä ja palopelastukseen liittyviä investointeja.

Pykälän 4 momentin tietoliikenneinvestoinneissa sovellettaisiin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklaa, jolloin enimmäistukitaso olisi 65 prosenttia. Vesihuoltoinvestointeihin puolestaan sovellettaisiin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 56 artiklaa ja tukitaso voisi olla enintään 65 prosenttia. Tuen enimmäismäärä 4 momentin ympäristö- ja ilmastoinvestoinneissa olisi suunnitelma-asetuksen 74 artiklan 4 a) kohdan perusteella enintään 80 prosenttia. Tällaisia investointeja olisivat investoinnit, joilla 1) edistetään ilmastomuutoksen hillitsemistä ja ilmastomuutokseen sopeutumista muun muassa vähentämällä kasvihuonekaasupäästöjä ja parantamalla hiilen sitomista sekä edistetään kestävää energiaa (yleishyödylliset investoinnit ilmastomuutoksen hillitsemiseen ja ilmastomuutokseen sopeutumiseen); 2) edistetään kestävää kehitystä ja luonnonvarojen, kuten veden, maaperän ja ilman, tehokasta hoitoa, myös vähentämällä kemikaaliriippuvuutta (yleishyödylliset investoinnit luonnonvarojen kestävään hoitoon); tai 3) edistetään luonnon monimuotoisuuden vähenemistä ja tämän suuntauksen kääntämistä sekä ekosysteemipalveluja sekä säilytetään elinympäristöjä ja maisemia (yleishyödylliset investoinnit luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi). Muilla tukikelpoisilla investoinneilla tarkoitettaisiin erityisesti maaseudun toimintaympäristön kehittämisen investointeja.

26 §. Paikallisen toimintaryhmän rahoittamiin hankkeisiin myönnettävän tuen määrä.

Pykälässä säädettäisiin paikallisen toimintaryhmän rahoittamiin hankkeisiin myönnettävän tuen enimmäismäärästä. Ehdotettu enimmäismäärä 180 000 euroa vastaisi kumotussa asetuksessa ollutta enimmäismäärää. Koska alueellisia hankkeita ei uudella rahoituskaudella toteutettaisi samalla tavalla kuin edellisellä rahoituskaudella, ei alueiden välisten hankkeiden enimmäismäärien laskentatavasta olisi tarpeen enää säätää, mutta alueellisten hankkeiden enimmäismääriin tällä ei ole muutosvaikutusta.

7 luku Kustannusmallit

27 §. Laskennalliset kustannukset. Pykälässä säädettäisiin prosenttimääräisestä korvauksesta, eli flat rate –kustannusmallista, jota käytettäessä osa hankkeen välillisistä kustannuksista hyväksyttäisiin laskennallisina. Pykälässä säädettävät laskennalliset prosentit perustuvat KPMG Oy Ab:n maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta laatimaan selvitykseen.

Momentin 1 perusteella hankkeen henkilöstökuluina hyväksyttäisiin työssäoloajan palkka ilman sivukulua ja lisäksi laskennallisina kuluina hyväksyttäisiin 39 prosenttia työssäoloajan palkasta. Tavanomaiset palkan sivukulut, loma-ajan palkka ja lomaraha sisältyisivät palkan sivukuluihin. Koska loma-ajan palkka ja lomaraha hyväksyttäisiin laskennallisina sivukuluina, hankkeen loppumaksun jälkeen ei olisi enää tarpeen hakea maksuun loma-ajan palkkaa ja lomarahaa, mikä helpottaisi niin tuensaajaa kuin tuen maksajaa.

Pykälän 2 momentti mahdollistaisi tuen myöntämisen hankkeen laskennallisten kustannusten perusteella. Tämä olisi mahdollista sellaisissa hankkeissa, joihin tukea ei ole kokonaisuudessaan myönnetty todellisten hyväksyttävien kustannusten perusteella.

Laskennallisia kustannuksia voitaisiin hyväksyä joko 19 prosentin tai 40 prosentin perusteella riippuen mikä on laskennan perusteena. Prosenttiosuudet perustuvat KPMG Oy Ab:n maa- ja metsätalousministeriön tilauksesta laatimaan selvitykseen.

Pykälän 3 momentin perusteella laskennallisina kustannuksina voitaisiin hyväksyä 19 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä henkilöstökulujen ja ostopalvelujen yhteenlasketuista kustannuksista. Laskennallisina hyväksyttävät kustannukset lueteltaisiin 3 momentissa. Hankehenkilöstön matkakustannukset, toimitilakustannukset, kone- ja laitekulut, ohjelmistokulut, toimistokulut, koulutuskulut ja työterveyskulut sekä hankkeen tarjoilukustannukset ja vastuuvakuutukset olisivat laskennallisina hyväksyttäviä kustannuksia.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta hyväksyä laskennallisina kustannuksina 40 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä henkilöstökuluista. Tällöin laskennallisiin kustannuksiin kuuluisivat kaikki muut hankkeen kustannukset kuin henkilöstökustannukset.

28 §. Kertakorvaus. Kertakorvaus on tuotosperusteinen kustannusmalli. Tämä tarkoittaa sitä, että tuki maksetaan tuen saajalle, jos tukipäätöksessä ennalta määritelty tuen maksamisen edellytyksenä oleva tuotos on todennetusti toteutunut. Mallin tarkoituksena on mahdollistaa keskittyminen enemmän hankkeessa konkreettisesti aikaansaattavaan lopputulokseen ja vaikuttavuuteen kustannusten yksityiskohtaisen tarkastelun sijaan. Vahvistettu euromäärä vastaa hankkeen kokonaiskustannuksia. Tuen osuus vahvistetusta määrästä lasketaan hankkeen tukipäätöksen mukaisella tukiprosentilla.

Kertakorvausmallia voidaan käyttää vain sellaisessa hankkeessa, jossa hankkeelle on määritelty hankehakemuksessa ja tukipäätöksessä selkeä tuen maksamisen perusteena oleva todennettava tuotos. Rahoittava viranomainen päättää, voidaanko hankkeessa käyttää kertakorvausta.

Tuen saajan ei tarvitse esittää tositteita kertakorvaushankkeesta aiheutuvista kustannuksista tuen maksamisen hakemisen yhteydessä. Tuen hakijan on esitettävä hankehakemuksen yhteydessä kertakorvaushankkeen yksityiskohtainen kustannusarvio perusteluineen. Vakioidut kertakorvaukset poikkeavat tavanomaisesta kertakorvauksesta siten, että vakioitua kertakorvausta käytettäessä tuen hakijan ei tarvitse esittää kertakorvaushankkeelle erikseen kustannusarviota. Hallintoviranomainen on vahvistanut vakioitujen kertakorvausten määrän ennalta. Vakioitujen kertakorvausten tarkoituksena on keventää hankkeiden haku- ja valintamenettelyä pienemmissä ja yleisimmin esiintyvissä kertakorvaushanketyypeissä.

Kertakorvaushankkeen toteuttaminen ja tuen maksaminen voidaan jakaa osiin, jos se on tarkoituksenmukaista hankkeen sisällöllisen toteuttamisen kannalta ja kullekin osalle on määritelty selkeä tuen maksamisen perusteena oleva tuotos. Kertakorvausta koskevaa tukipäätöstä voitaisiin muuttaa vain toteuttamisajan osalta.

8 luku Tukikelpoisuuden rajoitukset sekä kustannusten kohdentaminen ja kohtuullisuus

Kehittämistukilain 40 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset menon tosiasiallisuuden, lopullisuuden, kohtuullisuuden ja todennettavuuden arvioinnissa käytettävistä perusteista.

29 §. Tuen ulkopuolelle jäävät kustannukset. Kehittämistukilain 22 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset kehittämishankkeen hyväksyttävistä kustannuksista. Lain 23 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset kehittämishanketuen myöntämisen ja rajoitusten edellytysten arvioinnissa käytettävistä perusteista. Ehdotettu pykälä sisältäisi tuen

ulkopuolelle jäävistä kustannuksista pääosin vastaavan sisältöisen luettelon kuin kumottu asetus.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa täsmennettäisiin niin sanottua sisäpiirihankintoja koskevaa sääntelyä. Sisäpiirihankinnat ulotettaisiin koskemaan myös hakijayhteisössä päätösvaltaa käyttävää henkilöä ja hänen lähipiiriään. Päätäntävallalla tarkoitetaan toiminnanjohtajaa tai vastaavaa sekä hallituksen jäseniä.

Pykälän 5 kohtaan lisättäisiin, että tietoliikenneverkkoinvestoinnin yhteydessä ei myönnetä tukea kustannuksiin, jotka aiheutuvat viimeisen 100 metrin tilaajaliittymän rakentamisesta yksityisen loppukäyttäjän asuinrakennuksen tai toimipaikan seinästä. Tilaajaliittymällä tarkoitetaan taloliittymää. Lisäys ei muuta aiemmin noudatettua linjausta ja vastaa myös liikenne- ja viestintäministeriön laajakaistainvestointien tukikelpoisten kustannusten rajausta.

Arvonlisäveron osalta kohtaa 6 täsmennettäisiin, että se koskee sekä arvonlisäveron palautusta että vähennystä. Kumotussa säädöksessä on ollut vain palautus –termi.

Kohtaa 12 täsmennettäisiin lisäämällä alkuperäinen tukipäätös –termi hankkeen toteutusaikaa koskevan päätöksen yhteyteen. Tukipäätöksellä tarkoitetaan alkuperäistä myöntöpäätöstä. Muutoksen tarkoituksena on selkeyttää henkilötötyvuoden laskemisperiaatteita toteutusaikojen jatkamisen yhteydessä. Yhden henkilötötyvuoden ylittyminen toteutusajan jatkamisen yhteydessä ei edellyttäisi sitä, että virka tai toimi olisi laitettava julkiseen hakuun.

30 §. Kustannusten kohdentaminen. Kehittämistukilain 22 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset kehittämishankkeen hyväksyttävistä kustannuksista. Ehdotettu pykälä vastaisi asialliselta sisällöltään kumotussa asetuksessa säädettyä. Hankkeen kustannuksiksi voitaisiin hyväksyä sellainen osuus hakijan toiminnan kustannuksista, joka tosiasiallisesti aiheutuu hankkeen toteuttamisesta. Tuella korvattaisiin vain hankkeesta aiheutuvat ylimääräiset kustannukset, ei hakijan varsinaiseen toimintaan kuuluvia kustannuksia. Kun hankkeelle myönnetään tukea tosiasiallisten hyväksyttävien kustannusten perusteella, hankkeen kustannusten tulisi olla todennettavissa ja ne tulisi kohdentaa hankkeelle perustellulla, oikeudenmukaisella ja tasapuolisella tavalla. Jos kustannus jaetaan vähintään kahden tuetun hankkeen tai toimintaryhmän toimintarahalla korvattavaksi kustannukseksi ja yhden tai useamman tuetun hankkeen kustannukseksi, tuetut osuudet yhteensä eivät saisi ylittää tosiasiallista menoa.

31 §. Hyväksyttävien kustannusten kohtuullisuus. Pykälässä säädettäisiin hyväksyttävien kustannusten kohtuullisuuden arvioinnista ja siinä käytettävistä menetelmistä. Pykälä vastaisi vähintään 3 000 euron hankintojen osalta kumotun asetuksen 28 §:ää. Kustannustason nousun johdosta kumotussa asetuksessa ollut 2 500 euron raja, jonka ylittävistä hankinnoista tuensaajan on toimitettava selvitys, ellei viitekustannuksia ole käytettävissä, korotettaisiin 3 000 euroon. Viitekustannuksilla tarkoitetaan sellaisia yleisesti käytössä olevia yhtenäisiä kustannuksia, joita yritykset ja viranomaiset kyseisellä toimialalla pääasiassa käyttävät arvioidessaan toimenpiteiden kustannuksia.

Myöntövaiheessa ja maksatusvaiheessa tehtävän kustannusten kohtuullisuuden arvioinnin perusteita on selkeytetty. Kustannusten kohtuullisuuden arviointi olisi tehtävä tukea myönnettäessä. Niiltä osin kuin kustannusten kohtuullisuuden varmistaminen ei ollut

mahdollista tukea myönnettäessä, se tehtäisiin ennen tuen maksamista. Peruseriaate pysyy samana kuin kumotussa asetuksessa, mutta työnjakoa ja termejä on täsmennetty.

Pykälässä säädettäisiin myös, ettei valmistelurahan osalta ole tarve erikseen arvioida kustannusten kohtuullisuutta. Erilliselle kustannusten kohtuullisuuden arvioinnille ei ole tarvetta, koska valmistelurahan osalta tuki myönnetään vakioituna kertakorvauksena.

Uutena asiana pykälässä säädettäisiin alle 3 000 euron hankintojen kustannusten kohtuullisuuden arvioinnista. Tarkoituksena on mahdollistaa tuen myöntävää viranomaista tarkistamaan yksittäisten suurehkojen, mutta alle 3 000 euron hankintojen kohtuullisuus, mikäli hankinnan kustannusten kohtuullisuutta on syytä epäillä. Näiden hankintojen osalta tuenhakijalta ei edellytettäisi etukäteen selvitysten toimittamista.

Jos 2 momentissa tarkoitettuja menettelytapoja kustannusten kohtuullisuuden arvioimiseksi ei ole voitu käyttää, olisi kustannusten kohtuullisuus varmistettava muulla tavoin. Arviointikomiteaa on mahdollista hyödyntää kustannusten kohtuullisuuden arvioinnissa.

9 luku Luvat, aloittaminen ja toteuttaminen

Kehittämistukilain 13 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset toimenpiteen aloittamisesta ennen tukihakemuksen vireilletuloa, luvan esittämisestä ja siitä, milloin toiminta katsotaan aloitetuksi eri toimenpiteiden osalta. Lain 26 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tuettavan toimenpiteen toteuttamiselle asettavasta määräajasta ja määräajan pidentämisen edellytyksistä.

32 §. Investointia koskevan luvan esittäminen. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin kehittämistukilain 13 §:n 2 momentissa tarkoitettua luvan esittämisestä. Tuen myöntämisen edellytyksenä on toimenpiteen toteuttamisen kannalta välttämättömän lainvoimaisen viranomaisluvan esittäminen. Tuki voitaisiin kuitenkin perustelluista syistä myöntää lainvoimaa vailla olevan luvan perusteella edellyttäen, että tukipäätökseen otetaan ehto, jonka mukaan lainvoimainen lupa on esitettävä ensimmäisen maksuhakemuksen yhteydessä tai viimeistään ennen tuen viimeisen erän maksamista. Pykälä vastaisi kumotun asetuksen 29 §:ää.

Mainittua poikkeusta ei kuitenkaan sovellettaisi ympäristölupaan. Sitä ei sovellettaisi myöskään maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaiseen lupaan, ellei tuen hakija ole saanut mainitun lain 144 §:n mukaista aloittamisoikeutta. Viimeksi mainitun säännöksen mukaan lupaviranomainen voi perustellusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, antaa oikeuden rakennustyön tai muun toimenpiteen suorittamiseen osaksi tai kokonaan ennen kuin rakennus-, toimenpide- tai maisematyölupaa taikka lain 161, 162 tai 163 §:ssä säädettyä laitteiden sijoittamista, muuttamista tai poistamista koskeva päätös on saanut lainvoiman. Rakennuslain uudistaminen on parhaillaan käynnissä, mutta maankäyttö- ja rakennuslakia sovellettaisiin ainakin vuoden 2023 ja 2024 aikana myönnettäviin tukiin.

33 §. Kehittämishankkeen aloittaminen. Pykälässä säädettäisiin kehittämistukilain 13 §:n 1 momentissa tarkoitettua kehittämishankkeen aloittamisesta. Kehittämishanke katsottaisiin aloitetuksi, kun hankkeen toteuttaja allekirjoittaa hankkeen toteuttamiseen liittyvän sopimuksen, jota ei voida peruuttaa, tekee hankkeen toteuttamista koskevan hankinta- tai muun sopimuksen, sopimusta solmimatta maksaa hankkeeseen liittyvän

kustannuksen taikka solmii palvelusopimuksen. Sääntely vastaa asialliselta sisällöltään kumotussa asetuksessa säädettyä.

Aloittamisena ei kuitenkaan pidettäisi kansainvälisen, valtakunnallisen tai alueiden välisen hankkeen toteuttamisessa tarvittavaa yhteistyötä, suunnitteluun liittyviä yleiskuluja taikka kehittämistukilain 24 §:ssä tarkoitettua tuen siirtämistä koskevan sopimuksen tekemistä. Säännös vastaisi sisällöltään kumotussa asetuksessa säädettyä.

34 §. Investoinnin aloittaminen. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin investointihankkeen aloittamisesta. Pykälä vastaisi kumotun asetuksen 31 §:ää. Mikäli hankinnan yhteydessä on käytetty purkulauseketta, hankintaa ei katsottaisi peruuttamattomaksi sitoumuksiksi.

35 §. Hankkeen toteuttamisen määräaika. Pykälä vastaa asiasisällöltään kumotun asetuksen 32 §:ää. Koska laissa ei kuitenkaan enää olisi määrätty erikseen vuositason enimmäistoteutusaikoja, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on aiempaa tärkeämpää arvioida kehittämistukilain 26 §:n 1 momentin perusteella asetettavassa toteutusajassa, että tuettava hanke voidaan toteuttaa ja tuki maksaa strategiasuunnitelman toteuttamiselle ja tukien maksamiselle asetetussa määräajassa. Myös mahdollisimman reaaliaikainen tuloksellisuusraportointi edellyttää, ettei toteutusaikojen aseteta tarpeettoman pitkiksi.

Koska valmistelurahan toteutus on lyhytkestoinen, sille asetettaisiin erikseen enintään vuoden toteutusaika.

36 §. Aloitetun hankkeen muuttaminen ja toteutusajan pidentäminen. Pykälä sisältäisi hankkeen muuttamista ja toteutusajan pidentämistä koskevan sääntelyn. Jos tuen saaja hankkeen aloittamisen jälkeen poikkeaisi merkittävästi tuen myöntämistä koskevalla päätöksellä hyväksytystä suunnitelmasta, suunnitelmasta poiketen toteutettavan hankkeen kustannukset voitaisiin hyväksyä tukikelpoisiksi vain, jos muutosta koskeva hakemus toimitetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tai toimintaryhmälle sellaisen tuen osalta, joka rahoitetaan toimintaryhmän rahoituskiintiöstä, ennen kuin muutoksesta aiheutuvat kustannukset syntyvät. Hankkeen toteutusajan pidentämisen edellytyksenä olisi hyväksyttävä syy, joka ei ole ollut ennakoitavissa ja se, että toteutusajan pidentäminen on hankkeen toteutumisen kannalta välttämätöntä. Hanksuunnitelman muuttamisella ei saa lisätä hankkeen hyväksyttäviä kustannuksia muusta kuin erityisen perustellusta syystä. Jos kehittämissuunnitelmaan saadaan tukipäätöksestä poikkeavaa muuta julkista rahoitusta tai hankkeen yksityinen rahoitus toteutuu kokonaisuudessaan tukipäätöksestä poikkeavalla tavalla, tukipäätökseen on tehtävä hankkeen rahoitusta koskeva muutospäätös. Ehdotettu hankkeen muuttamista koskeva sääntely vastaa perusperiaatteiltaan kumotun asetuksen mukaista sääntelyä. Yksityisen rahoituksen toteutumisen osalta pykälään on lisätty termi kokonaisuudessaan selkeyttämään, että pienet muutokset yksityisen rahoituksen toteutumisessa eivät edellytä muutospäätöstä.

10 luku Tuen hakeminen ja maksaminen

Kehittämistukilain 34 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarvittaessa tarkempia säännöksiä valintaperusteista ja –menettelystä.

Kehittämistukilain 41 §:n 4 momentin mukaan voidaan antaa tarkemmat säännökset tuloista ja muusta rahoituksesta sekä niiden vaikutuksesta maksettavan tuen määrään.

Kehittämistukilain 42 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan

tarkemmat säännökset tukien maksueristä, ennakkona maksettavan tuen määrästä ja ennakon maksamisen edellytyksistä.

37 §. Tuettavien hankkeiden valinta. Pykälässä säädettäisiin tukijaksoista. Tukea saisi valtakunnallisia hankkeita lukuun ottamatta hakea jatkuvasti. Rahoitettavat hankkeet tulisi valita vähintään kaksi kertaa vuodessa. Säännöksen tarkoitus on, että tukihaut jakautuisivat koko vuodelle, joskin tukijaksojen ei olisi välttämätöntä olla samanpituisia. Pykälä vastaisi tältä osin kumotun asetuksen 35 a §:ää. Valmisteluraha poikkeaa muista tukipäätöksistä, koska siihen ei sovelleta seurantakomitean hyväksymiä valintakriteereitä. Tämän vuoksi myös tukipäätökset tehtäisiin ilman erillisiä päätöksentekojaksoja mahdollistaen suunnitteilla olevien hankkeiden valmistelun ilman päätöksentekojaksoista johtuvaa viivästystä.

Lisäksi pykälässä huomioitaisiin myös teemahakujen mahdollisuus. Valtakunnallisten hankkeiden valinta tapahtuisi aina erillisten hakujen kautta. Kehittämistukilain 30 §:n 2 momentissa on säädetty, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tarkoituksenmukaisessa laajuudessa tiedotettava toimivaltaansa kuuluvan tuen hakumahdollisuudesta, hakemisessa noudatettavasta menettelystä sekä tuen myöntämisen pääasiallisista edellytyksistä ja ehdoista. ELY-keskusten tulee sen vuoksi tiedottaa alueella noudatettavista päätöksentekojaksoista ja käynnissä olevista teemahauista. Lisäksi tiedottamisessa on käytössä myös Hallinnoi avustuksia.fi –palvelu, josta löytyvät tiedot teemahauista ja jatkuvasti haettavista tuista.

38 §. Hankkeen tulot. Pykälässä säädettäisiin hankkeen tulojen vaikutuksesta hyväksytyihin kustannuksiin. Hankkeen tuloja olisivat hankkeen toteuttamiseksi hankittujen tavaroiden ja palvelujen ja hankkeen tuotosten myynnistä saadut tulot sekä hankkeen hyödykkeistä ja toimitiloista saadut käyttökorvaukset. Tulot vähennettäisiin hyväksyttävistä kustannuksista maksettavan tuen määrää laskettaessa. Huomioon otettaisiin tulot, jotka maksetaan tuen saajalle hankkeen toteuttamisaikana. Kertakorvaushankkeiden yhteydessä mahdollisia tuloja ei tarkastella enää maksatusvaiheessa. Tällä rahoituskaudella maaseuturahastosta rahoitettavien tukien osalta ei ole EU-säädöksissä säädetty poikkeusta tulojen vähentämisestä alle 50 000 euron hankkeissa.

Momentissa 3 säädettäisiin uutena asiana selvyyden vuoksi hankkeeseen saadun, tukipäätöksen rahoitussuunnitelmasta poikkeavan, muun julkisen tuen vähentämisestä. Tällainen julkinen tuki vähennettäisiin valtion tuen osuudesta tukea maksettaessa.

39 §. Ennakot. Ennakkoa voitaisiin myöntää vain sellaiselle hakijalle, jolla ei ole merkittäviä omia tuloja tai hankkeen väliaikaisrahoitukseen käytettävissä olevaa varallisuutta ja tukea myönnettäessä voidaan arvioida, että vaara hankkeen toteutumatta jäämisestä on vähäinen.

Kuten kumotussakin asetuksessa, tuesta voitaisiin myöntää ennakkona enintään 20 prosenttia myönnetyn tuen määrästä. Ennakko olisi kuitenkin enintään 100 000 euroa. Ennakon määrässä otettaisiin huomioon hankkeen kesto ja laajuus sekä hankkeen toteuttamisen ajoitus. Ennakon maksamiseksi voitaisiin edellyttää vakuuden asettamista. Vakuutena tulisi kysymykseen esimerkiksi pankkitakaus. Tukea voitaisiin maksaa ennakkoon vain kerran. Ennakko maksettaisiin kansallisista varoista, mikä todettaisiin nyt erikseen myös pykälässä.

Ennakon kuittaamismenettely olisi vastaavanlainen kuin kumotun asetuksen 38 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin erikseen tukimuodoista, joiden yhteydessä ennakkoa ei olisi mahdollista maksaa. Näitä tukimuotoja olisivat 13 ja 22 §:ssä säädetyt pienhankkeet, 14 §:ssä säädetty valmisteluraha sekä kertakorvauksena maksettavat tuet.

40 §. Tuen maksaminen. Ennakkoa lukuun ottamatta tuesta maksettaisiin tukiprosentin mukainen osuus toteutuneista hyväksyttävistä kustannuksista. Tuen maksukeristä ei enää säädettäisiin erikseen. Poikkeuksena olisi kuitenkin valmisteluraha, joka on aina 5 000 euroa ja maksettaisiin yhdellä kertaa.

Todellisiin, hyväksyttäviin kustannuksiin perustuvan tuen ja kertakorvauksena myönnetyn tuen maksamisen edellytykset vastaisivat kumotun asetuksen 39 §:n edellytyksiä.

41 §. Maksuhakemuksen jättämisen määräaika. Tuen viimeisen erän maksamista olisi haettava neljän kuukauden kuluessa hankkeen toteuttamiselle asetetun määräajan päättymisestä kuten kumotun asetuksen 40 §:ssä on säädetty. Pykälässä ei kuitenkaan enää säädettäisiin loppumaksun jälkeen maksettavan lomarahan, -palkan tai -korvauksen maksamisesta, koska kyseiset palkkoihin liittyvät erät huomioitaisiin flat rate -laskelmassa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi päättää hankkeen osalta, että tuki voidaan maksaa määräajan jälkeen tehdystä hakemuksesta, jos tuen hakija esittää painavia syitä hakemuksen viivästymiseen, hakemus ei ole viivästynyt olennaisesti eikä viivästymisen vaikeuta rahoituskauden sulkemista. Ehdotettu sääntely vastaa periaatteiltaan kumotun asetuksen mukaista sääntelyä.

11 luku Seuraamukset ja vähennykset

Kehittämistukilain 53 §:n 5 momentissa säädetään, että valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä tuen vähentämisperusteista sekä vähennysten ja seuraamusten laskennasta.

Seuraamukset perustuvat horisontaalasetuksen 59 artiklassa jäsenvaltioille asetettuun velvoitteeseen. Horisontaalasetuksen 59 artiklan (Unionin taloudellisten etujen suojaaminen) 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on yhteisen maatalouspolitiikan yhteydessä sovellettavia hallintojärjestelmiä noudattaen annettava kaikki tarvittavat lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset sekä toteutettava muut tarvittavat toimenpiteet unionin taloudellisten etujen tehokkaan suojan varmistamiseksi. Asetuksen 59 artiklan d alakohdassa todetaan, että näiden säädösten, määräysten ja toimenpiteiden on liityttävä erityisesti tehokkaiden, oikeasuhteisten ja varoittavien seuraamusten määräämiseen unionin oikeuden tai sen puuttuessa kansallisen oikeuden mukaisesti ja tarvittaessa oikeustoimiin ryhtymisen. Jäsenvaltioiden on toteutettava lisäksi asianmukaiset varotoimet, joilla varmistetaan, sovellettavat seuraamukset ovat oikeasuhteisia ja suhteutettuja havaitun noudattamatta jättämisen vakavuuteen, laajuuteen, pysyvyyteen tai toistuvuuteen.

Kehittämistukilain 53 §:n 2 momentissa on säädetty poikkeuksista seuraamusten määräämisestä. Momentissa viitataan seuraamusten soveltamisessa sovellettavien poikkeusten osalta horisontaalasetuksen 59 artiklan 5 kohdan toisen alakohdan a, b ja c kohdissa tarkoitettuihin tilanteisiin. Seuraamuksia ei määrättäisi myöskään muissa edellä mainittuihin horisontaalasetuksessa tarkoitettuihin tilanteisiin verrattavissa olevissa tilanteissa. Horisontaalasetuksen 59 artiklan 5 kohdan toisen alakohdan a kohta koskee ylivoimaista estettä ja poikkeuksellisia olosuhteita. Näissä tuenhakija säilyttää oikeutensa tukeen. Horisontaalasetuksen 59 artiklan 5 kohdan toisen alakohdan b ja c kohdan

mukaisissa tilanteissa seuraamusta ei sovelleta, mutta tukea kuitenkin vähennetään siltä osin kuin tuenhakija ei ole siihen oikeutettu. Kohdan b mukaisessa tilanteessa noudattamatta jättäminen johtuu toimivaltaisen viranomaisen tai muun viranomaisen virheestä ja henkilö, jota hallinnollinen seuraamus koskee, ei olisi voinut kohtuudella havaita kyseistä virhettä. Kohdan c mukaisessa tilanteessa asianomainen henkilö voi osoittaa toimivaltaista viranomaista tyydyttävällä tavalla, ettei noudattamatta jättäminen ole hänen syytään, tai jos toimivaltainen viranomainen on muutoin vakuuttunut siitä, ettei noudattamatta jättäminen ole asianomaisen henkilön syytä.

42 §. *Vähennys tukikelvottomien kustannusten vuoksi.* Pykälässä säädettäisiin tukikelvottomien kustannusten vuoksi tehtävästä vähennyksestä. Koska kertakorvaukseen ei liity hyväksyttävien kustannusten arviointi maksatusvaiheessa, ei pykälän vähennys koske kertakorvauksena maksettavaa tukea.

Pykälässä säädettävä vähennys perustuisi pääosin päättyneen ohjelmakauden vähennykseen, joka on tullut suoraan komission asetuksen 809/2014 63 artiklasta. Sanktion käyttämisen arviointi tehtäisiin, jos tukikelvottomat kustannukset olisivat yli 10 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

Erona komission aiemmin säätämään olisi vähennyksen kohtuullistamismahdollisuus. Eli enää vaihtoehtona ei olisi vain joko vähennyksen käyttäminen tai käyttämättä jättäminen.

43 §. *Puutteet hankintamenettelyissä ja tiedotusvelvollisuuden noudattamisessa.* Kehittämistukilain 53 §:n 3 momentissa on säädetty tilanteista, joissa tuensaja on jättänyt noudattamatta julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöä. Kehittämistukilain 53 §:n 3 momentissa on säädetty, että seuraamukset on määrättävä 1 momentissa mainitun horisontaalasetuksen 61 artiklan mukaisesti. Tarkemmasta vähennysten laskentatavasta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Horisontaalasetuksen 61 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan silloin, jos sääntöjen noudattamatta jättäminen liittyy julkisia hankintoja koskeviin unionin tai kansallisiin sääntöihin, jäsenvaltioiden on varmistettava, että tuen maksamatta jäävä tai peruutettava osa määritetään kyseisen noudattamatta jättämisen vakavuuden perusteella ja suhteellisuusperiaatteen mukaisesti. Edelleen 61 artiklan toisen kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että sääntöjen noudattamatta jättämisellä on vaikutusta tapahtuman laillisuuteen ja sääntöjen mukaisuuteen ainoastaan sitä tuen osaa vastaavasti, jota ei makseta tai joka peritään takaisin.

Vähennyksen suuruus olisi 5—20 prosenttia. Tarkoituksena on, että soveltuvin osin vähennyksen suuruutta arvioitaessa sovelletaan taulukkoa, jota komissio soveltaa määrittäessään rahoitusoikaisun suuruutta julkisten hankintojen laiminlyöntien osalta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisäksi tiedotusvelvoitteiden laiminlyöntiin liittyvästä vähennyksestä. Vähennyksen suuruus olisi suhteessa puutteen vakavuuteen ja olisi suuruudeltaan vähintään prosentti ja enintään viisi prosenttia koko hankkeelle myönnetystä tuesta. Tiedotusvelvollisuudesta on säädetty komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2022/129, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115 mukaisista öljysiemeniä, puuvillaa ja viiniyttämisen sivutuotteita koskevia interventiotyyppejä sekä unionin tukeen ja YMP:n strategiasuunnitelmiin liittyviä tiedotus-, julkisuus- ja näkyvyysvaatimuksia koskevista säännöistä.

12 luku Erinäiset säännökset

Kehittämistukilain 25 §:n 1 momentin mukaan kehittämishankkeen toteuttamisen seuraamiseksi voidaan asettaa ohjausryhmä, jos se on perusteltua hankkeen laajuus ja vaikutukset huomioon ottaen. Pykälän 2 momentin mukaan tarkemmat säännökset ohjausryhmän asettamisesta ja siinä noudatettavasta menettelystä sekä ohjausryhmän tehtävistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

44 §. Paikallisen kehittämisstrategian valmistelutuki. Pykälässä säädettäisiin uudesta tukimuodosta, joka mahdollista paikallisten strategioiden valmistelun nykyistä rahoituskautta seuraavalle rahoituskaudelle. Tukimuodon käyttöön ottaminen ajoittuisi siten vasta rahoituskauden loppupuolelle. Tukimuoto olisi sekä nykyisten paikallisten toimintaryhmien haettavissa että mahdollisten uusien paikalliseksi toimintaryhmäksi hakevalle haettavissa.

Valmistelurahan määrä perustuu KPMG Oy Ab:n tekemään selvitykseen, jonka perusteella vakioyksikköhinnaksi ehdotettu 41 600 euroa on pyöristetty 40 000 euroksi. Tämä määrä maksettaisiin vakioituna kertakorvauksena enintään kolmessa erässä.

45 §. Ohjausryhmän asettaminen. Pykälässä säädettäisiin ohjausryhmän asettamisesta pääkohdiltaan vastaavalla tavalla kuin kumotussa asetuksessa. Pykälän 3 momenttia kuitenkin selkeytettäisiin poistamalla painavasta syystä asetettavan ohjausryhmän osalta edellytys 50 000 euron rajan alittaviin kustannusarvioihin. Muutos mahdollistaa painavasta syystä ohjausryhmän asettamisen myös sellaisiin kustannusarvioltaan 50 000—300 000 euron hankkeille, joiden osalta 2 momentin 2 kohdan vaatimus siitä, että hankkeella on laajoja vaikutuksia yritystoimintaan, alueen elinkeinonharjoittajien toimintaedellytyksiin tai alueelliseen hyvinvointiin, ei täytyisi. Tarkoitus ei ole kuitenkaan lisätä ohjausryhmien asettamista nykytilanteesta.

Lisäksi tukipäätöksen tekemisen yhteydessä ei edellytettäisi ohjausryhmän jäsenten suostumuksia ja nimeämistä, vaan ohjausryhmään tulevat tahot riittäisivät.

46 §. Ohjausryhmän tehtävät. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin ohjausryhmän tehtävistä asiasisällöltään vastaavalla tavalla kuin kumotussa asetuksessa. Pykälän 6 kohdan mukaan ohjausryhmän olisi annettava loppuarviointi hankkeesta osana hankkeen loppuraporttia sekä hyväksyttävä hankkeen loppuraportti. Ohjausryhmän kokouksen pöytäkirjaa, kun se täyttäisi sisällöltään vaadittavat edellytykset, voitaisiin pitää ohjausryhmän hyväksyntänä hankkeen loppuraportille.

47 §. Selvitykset ja seurantatiedot. Kehittämistukilain 44 §:n 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriöllä, Ruokavirastolla sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla on oikeus saada tietoja avustusten käytöstä avustusten saajilta. Lisäksi tuen saajan on esitettävä tuettavan toimenpiteen edistymistä ja vaikuttavuutta koskevat selvitykset ja seurantatiedot elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja vastaavat tiedot toimintaryhmien kautta haetuista avustuksista on annettava toimintaryhmälle. Pykälän 4 momentin mukaan selvitysten ja seurantatietojen sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Seurantatietojen toimittamisesta säädetään myös suunnitelma-asetuksen 7 artiklassa.

Ehdotetun pykälän mukaan tuen vaikuttavuuden seuraamiseksi ja arvioimiseksi tuen saajan on annettava suunnitelma-asetuksen 7 artiklan ja sen liitteessä I tarkoitettut tukien seuranta-

ja vaikuttavuuden arviointia varten tarpeelliset selvitykset ja seurantatiedot sekä muut tarvittavat tiedot tuettavan hankkeen tuloksista ja vaikutuksista. Liitteessä I ovat 7 artiklassa tarkoitetut seurannan ja arvioinnin edellyttämät vaikutus-, tulos- tuotos- ja taustaindikaattorit.

48 §. Voimaantulo. Pykälä sisältäisi asetuksen voimaantuloa koskevan säännöksen.

7. Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 6 päivänä huhtikuuta 2023.

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen maaseudun hanketoiminnan tukemisesta rahoituskaudella 2023—2027.